

GORENJEK

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat zmaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politična felonija.

Pred par tedni smo brali v dunajskih listih malo notico, katero je večina slovenskih čitateljev popolnoma prezrla. Grof Aehrenthal je povabil več odličnih oseb na večerjo. Med povabljeni je bil tudi dr. Ploj, ta nesrečni dr. Ploj, katerega v katoliški tiskarni v Ljubljani bolj črtijo nego ščurka v kaši. Povabljen pa ni bil noben član „Slovenskega kluba“, vsaj med navzočimi ni bil nihče imenovan. Nam je ta nedolžna notica v dunajskih listih, katere večina slovenskih čitateljev sploh ni opazila, takoj dala misliti; imeli smo čut, da je to preveč za disciplino naših klerikalcev, preveč za tisto stranko, ki žrtvuje obmejne Slovence, če ne razpolaga ona sama neomejeno s sredstvi družbe sv. Cirila in Metoda, ki žrtvuje rodbinsko srečo za en volilni glas, svetost evharistije za gorjanskega župana. In ta čut nas ni motil. Dne 21. marca t. l. je prinesel „Slovenec“ pod naslovom „Mučno presenečenje“ članek, v katerem očita „Zvezi južnih Slovanov“, katere načelnik je dr. Ploj, da se je izneverila sklepu „Narodne zveze“, ki določa junktim med slovensko in laško univerzo, da je dr. Ploj kot načelnik „Zveze južnih Slovanov“ vladi na ljubo izdal največji interes južnih Slovanov, slovensko univerzo. To je storil dr. Ploj, kateremu so štajerski Slovenci v neodpušljivi zmoti izročili državnozborni mandat, kot hofrat, ker je od vlade odvisen in ker se je boji. Škodoželjno se je obregnil ob dr. Rybača, češ, zveza je storila ta sklep na predlog dr. Ploja v odsotnosti dr. Rybača kmalu potem, ko je imel dr. Rybač znani veliki svoj govor za slovensko univerzo v državnem zboru. Isto je ponavljal „Slovenec“ dne 24. sušca, češ, da so liberalci brezvestni izdajalci slovenskih interesov, edini pravi zastopniki teh interesov pa so pri slovenski ljudski stranki, kjer se odlikuje posebno poslanec Gostinčar. Ta tak-

tika je imela namen sejati razpor med člani „Zveze južnih Slovanov“, šuntati Dalmatince, Hrvate in Primorce proti Kranjcem in Štajercem in potem v kalnem ribariti. Prav nič bi se ne oglasila vest pri „Slovenecu“, če pri tem trpi vsa akcija za pridobitev slovenskega vseučilišča, kajti profitirati bi znal „Slovenski klub“, in to je vse.

Ta taktika bi bila imela tudi uspeh, če bi bil „Slovenec“ poročal resnico. On pa se je lagal, lagal od konca do kraja.

Dr. Ploj kot načelnik „Zveze južnih Slovanov“ je namreč poslal „Slovenecu“ tale popravek:

Cenjeno uredništvo!

Z ozirom na članek „Mučno presenečenje“ in „Izdano Slovenstvo“ v Vašem listu od 21., oziroma 24. sušca zahtevam, sklicujoč se na § 19. tiskovnega zakona, da prinesete sledeči popravek:

Ni res, da sem jaz v seji „Zveze južnih Slovanov“ dne 18. t. m. izdal poseben komuniké, ni res, da se je v tej seji od strani „Zveze“ vobče izdal komuniké.

Ni res, da je „Zveza“ o tej seji sklepala o taktičnem postopanju proti vladnemu predlogu glede laške pravne fakultete;

res je sicer, da je v tej seji član „Zveze“ predlagal, naj se „Zveza“ bavi z vprašanjem taktičnega postopanja v navedeni zadevi;

res pa je, da ni prišlo do nobene debate in do nobenega sklepa, ker sem jaz takoj izjavil, da obvelja v tej zadevi sklep „Narodne Zveze“ iz zadnjega polletja in da ta sklep veže „Zvezo južnih Slovanov“ toliko časa, dokler se ta sklep ne izpremeni ali razveljavi.

To moje stališče se je odobrilo in s tem je bila ta zadeva končana brez debate in brez sklepa.

S tem popravkom se bo pomirila slovenska javnost, „Slovenec“ pa bo intrigiral naprej.

Mi ne vemo, če in koliko je uplival na to najnovejšo „Slovenčev“ intrigo Aehrenthalov šampanjec, že imo pa, da kadar zopet odpre svoje gostoljubne salone, da povabi tudi — poslanca Gostinčarja.

Gorenjska za časa dr. Franceta Prešerna in dr. Ljudevita Gaja.

Po predavanju dr. Franceta Ilešiča v Narodni čitalnici v Kranju dne 4. marca 1910.

2.

Kakšno je bilo življenje v Ljubljani začetkom tridesetih let.

O kaki narodni zavesti pač ne moremo govoriti. Inteligenca se je zbirala v nemški kazini in govorila ter tudi čutila nemški. Pač je živel tedaj v Ljubljani Prešeren, osnoval s Čopom „Kranjsko Čebelico“ in objavljal v njej svoje mojstrsko dovršene pesmi. A kdo ga je poslušal, kdo se zmenil zanj. Gluha je bila za njegovo petje oboževana ljubica Julija Primčeva, gluhi so bili za nje tudi drugi. Na prste bi lahko seštel tiste, ki so vedeli ceniti Prešernove pesmi, ki so se zavedali, kaj ima naš narod v tem izvenrednem možu. Tiste dni pride v Ljubljano Stanko Vraz. Presenetijo ga ljubljanske razmere in razočaran vzklikne: „Kam si zbežala majka Slava iz Ljubljane.“

Da v Kranju razmere niso bile boljše, si lahko mislimo, dasi nimamo za to gotovih poročil. Kakor Ljubljančanje so bili tudi Kranjci nemškega mišljenja. Kazine v tej dobi najbrž niso imeli, pač pa je obstojala pozneje (glej: Vošnjakove spomine).

Leta 1830 tudi Zagreb ni bil narodno probujen. Ženske so kramljale med seboj nemški,

PODLISTEK.

Variatio delectat: veselimo se izpremembe!

„Gorenjec“, staro, imenitno, pošteno ime! Pa ne da bi bilo sorodno z „gorenjem“! Včasih namreč ne išče naš duh notranjih podobnosti pojmov, ampak se zadovolji z zunanjimi, ta predstava „gorenje“ je vzniknila vsled bujne domišljije, ki išče zunanje sorodnosti z „Gorenjcem“ v podobnih glasih zlogov. „Gorenje“ je srednjega spola in vsled tega — kakor trdijo misleci — novejšega kroja; kajti prvotno je človek poznal samo ženski in moški spol, kakor nam to živo dokazujejo pravljice. Pustimo slovnico v stran ter se raje poglobimo v vsebino pojma „gorenje“, predvsem v njegovo zgodovino.

Cela perijoda v zgodovini kemije od leta 1700—1777. temelji na pojmu „gorenje“, katera se po tvarini: flogiston, ki naj gorenje povzroča, zove flogistonova. Takratni kemiki: Sylvius, Kunkel, posebno pa Stahl so smatrali gorenje kot razrušitev ali razkrojitev goreče materije, iz katere uhaja flogiston, ki tvori plamen, pepel pa je po njihovem nazoru drugi del materije. Čim lažje in s čim večjim plamenom gori telo, tem bogatejša je na flogistonu. Po tej teoriji se oglje posebno odlikuje po množini flogistona. Dokler

se je materija samo kvalitativno raziskavala, obdržala je flogistonova teorija svojo veljavo. Šele Anton Laurent Lavoisier je v kemijo vpeljal poleg kvalitativne tudi kvantitativno metodo s pomočjo tehtnice ter povzročil, da je flogistonovi teoriji odbila zadnja ura. Tehnica torej je odločila sporno vprašanje, kakor še dandanes odloča, celo Bog se je poslužuje pri svojih sklepih. Lavoisier je leta 1777. gorenje v sledečih, revolucionarnih stavkih razložil: 1. telesa gore samo v čistem zraku; 2. zgoreto telo pridobi toliko na svoji teži, kolikor izgubi zrak ter je to novo teorijo z različnimi poskusi sijajno dokazal — flogistonova teorija je morala podleči. Čisti zrak je zmes različnih plinov, predvsem dušika in kisika. Kisik je tista prvina, ki pospešuje gorenje, ker se veže jako rad z drugimi prvini, s katerimi tvori okside. Gorenje je torej predvsem oksidacija, ki pa je združena s toplotnimi in svetlobnimi učinki. Učenjak Lavoisier se je vsled svoje bistroumnosti povzpел do visokih državnih služb, vendar takratni viharji časi na Francoskem so ga pahnili v nesrečo: zatožili so ga njegovi zavistni sosesčani, meneči, republika ne potrebuje učenjakov; sekira je ločila njegovo duhovito glavo od telesa. Dandanes se je pojem gorenje razširil tako, da smatramo vsako kemično spojitev dveh prvin pod toplotnimi in svetlobnimi učinki kot gorenje, Ne-

katera telesa gore s plamenom kakor: žveplo, les, fosfor, špirit, olje, gorljivi plin, druga zopet brez plamena kakor: ogljik, vodik, železo. Tista telesa namreč gore s plamenom, ki se pri gorenju tako močno segrejejo, da se neposredno izpremene v pline in plamen ni nič drugega kakor goreči plin. Seve ne smemo smatrati vsak pojav, ki je v zvezi s toplotnimi in svetlobnimi učinki, za gorenje. Nepravilen je torej izraz: električna svetilka gori, ker se ogljena nit ali pa kovinske žice v električni žarnici samo segrejejo s pomočjo električnega toka ter začno žareti, ne da bi nastala kakšna kemična spojitev. Če bi se ogljena nit spajala s kisikom, potem bi hitro zgorela in električen tok bi se prekinil. Da se to ne zgodi, se zrak v stekleni hruški, v kateri se nahaja ogljena nit, izprazni ali razredči kolikor mogoče, vendar se ogljena nit po večletni rabi pretрга, ker se pri žarenju majhni delci odtrgajo. Znanstveno se izražamo: energija električnega toka ali električna energija se pretvarja v toplotno, električna je izvor toplote. Vsako toplo telo izžareva v svojo mrzlejšo okolico toploto, ki se širi v premih črtah, katere imenujemo toplotne trake ali žarke, ter so deloma vidni, če so obenem svetlobni, deloma nevidni.

Dalje prih.

moški so se razgovarjali, debatirali in zborovali v latinskem jeziku. Na mah pa se razmere izpremenile.

V Zagreb pride mlad mož, navdušen Slovan, pristaš Kolárjeve ideje o slovanski vzajemnosti. Pa zapoje navdušen budnico:

„Još Hrvatska nij“ propala
dok mi živimo,
visoko se bude stala,
kad jo zbudimo;
ak' je dugo tvrdo spala,
jača hoče bit,
ak' je sada u snu mala,
hoče s' prostranit.

Ta Hrvatska je ugledala „i Slovence krepke dolazih“ in na zadnje

„v kolu jesu svi Hrvati
stare države,
stare slave vjerni svati
iz Like, Krbave;
Kranjci, Štajer, Gorotanci
i Slavonija,
Bosna, Srbi, Istrijanci
ter Dalmacija.“

To pesem je zložil dr. Ljudevit Gaj. V kratkem postane on središče vsega narodnega gibanja. Najprvo vloži prošnjo, da sme izdajati časopis. Prošnjo mu odbijejo. Tu pa se napoti sam k cesarju Francu na Dunaj in ga prosi za dovoljenje izdajati novine. Cesar pravi: „Ako imajo Madžari svoje novine, zakaj jih ne bi izdajali Hrvatje.“ Ves zadovoljen se vrne Gaj v Zagreb in leta 1835 izideta njegova lista „Novine“ in „Danica“. Gaj osnuje razna društva, tako čitalnico, gospodarsko društvo, položi temelj hrvaškemu gledališču. V kratkem času se prerodi ves Zagreb. Po nekem koncertu zapoje slovita pevka Sidonija grofica Erdödy Gajevo „Još Hrvatska nij propala“; silno navdušenje se polasti občinstva, zopet in zopet mora pevka ponoviti pesem, Gaj pa ji ves vzradoščen poljubi roko v znak hvaležnosti. Hrvaški jezik se sedaj razlega z odra pri igrah, koncertih, besedah; njegova veljava se širi v splošni javnosti. Hrvatje res postanejo Hrvatje. In vse to je delo enega moža, delo in uspeh Gaja. Dalje prih.

Poučni listek.

Naša sveta dolžnost je, da skrbimo za svoje zdravje. Dalje.

Že slišim, kako bo zavpila vsa estetska svojat nad mojim barbarstvom! Toda jaz imam glas enega izmed najboljših umetnikov, katerih se danes veseli Nemčija. V izvrstnem govoru v badenski gosposki zbornici je rekel Hans Thoma: „Umetnost mora biti pravna in ako ni pravna, izgubi samaobsebi pravico do obstanka.“

Toda — hvala bodi usodnim močem! — mi nisimo niti postavljeni pred ta strašni ali — ali. Resna moška umetnost se more ukloniti npravnim zahtevam, ne da bi sama sebe uničila. Zopet se smem sklicevati na Hansa Thoma. On je dejal: „Kajti prava umetnost temelji vendar baš na najvišji npravnosti, ker je poklicana, da povzdigne človeško čustvovanje iz topega nagnonskega živ-

ljenja poželjnjega do oblike, primerne človeškemu duhu — in podajanje oblike v tem smislu je obenem oplemenitenje in očiščenje!“ Nepregledna vrsta najpopolnejših umetnih del, da, cele dobe najmočnejšega umetniškega stvarjenja, dokazujejo resničnost teh besed.

Pristna, visoka umetnost, ki išče primerne izraza za najglobljo skrivnost narave, ki išče upodobitve za zadnje in najvišje misli ljudi, nas vodi k vrelcu življenja. Ona naj nam nudi v svečani uri, na praznik dobe življenja, da se okrepimo za težak trud delavnika.

Toda ne smemo je profanirati s tem, da jo vlačimo na cesto vsakdanjega življenja; ne presilimo (preutrudimo) se zanjo s tem, da jo stavimo pred oči, dočim bivajo naše misli prisiljeno bogve kje druge. Kako drugače bi na nas uplivala umetnost, ako bi jo pobožno uživali na posvečenem kraju, to sem doživel nekoč neke nedelje v cerkvi sv. Lovrenca v Norimberku, katera je prvi biser nemške umetnosti. Propovednik ni vedel mnogega nuditi. Namesto kruha življenja je lomil kamenje ortodoksije. A nenadoma zadone na moje uho krasni glasovi. Ne vem, kako je prišel na srečno misel, propovednik je sklenil z Goethejem in širni, plemeniti prostor so napolnile besede:

„Der du von dem Himmel bist,
alles Leid und Schmerzen stillest,
den, der doppelt elend ist,
doppelt mit Erquickung füllest,
ach, ich bin des Treibens müde!
Was soll all der Schmerz, die Lust?
Süßer Friede,
komm, ach komm in meine Brust!“

Globoko ganjenje je prevzelo vso občino in vsak je molil v srcu besede za govornikom. V resnici posvečeni smo zapustili cerkev, oboroženi proti premoči vsega posvetnega.

Pa tudi vsakdanjost naj nam olepša umetnost, ona naj vrže žarek ideala v trdo resničnost, spominja naj nas, da služi tudi najpreprostejši in najnezatnejši delo najvišjim ciljem (smotrom).

Edina slička Ludovika Richterja prinaša v delavno sobo vso ljubkost, katera nas do dna srca gane v nemški pokrajini, vzbuja v nas vse, kar čutimo nemškega v svojem srcu. Kakor mehka, sladka melodija zveni v njej. Kakor zveste, pobožne, preljubko svareče oči umrlih staršev gleda na nas in nam napravi svet ljub in drag. To je umetnost, ki pozlati življenje, ki sama nudi življenje. Njej naj bo pobožno posvečen altarček v vsaki sobi, v vsaki delavnici. Toda proč z vso kričečo šaro, proč z vsem nakitjem in z vso mikavnostjo, ki nam dela napotje v življenju, ki nas dela raztresene in nas vabi in vleče od dela. Vse mora biti skromno in preprosto in pristno v naši okolici; ako naj mi sami bomo in ostanemo skromni in preprosti in pristni.

Zaupajmo pravim, čistim umetniškimi dušam upodabljanje našega zunanjega življenja, da mu dajo plemenito obliko. Storimo pa to, ne da bi zaganjali zaraditega poseben hrup. Za božjo voljo pa ne napravljajmo s šopirjenjem in širokoveznim govorenjem za glavno stvar tega, kar sme biti le lupina plemenitega jedra, na katerem nam je vse ležeče.

Kako vrlo je vendar razumel srednji vek, obseči čas in večnost z enim samim velikim umetniškim občutjem! V cerkvi je zvenela umetnost kot mogočna simfonija v hvalo Najvišjemu, v hiši kot ljubka narodna pesem! Dalje prih.

Narodni dom v Kranju.

Že nekaj let je bolehalo družabno življenje v našem mestu vsled jako občutnega nedostatka, namreč vsled pomanjkanja primerne prostora, ki ga ono zahteva. In čisto naravno! Vse javne prireditve: veselice, koncerti, gledališke predstave itd. so se vršile z malimi izjemami v prostorih „Narodne čitalnice“. To naše staro in reči smemo častljivo društvo tvori že blizu 50 let duševno središče našega mesta. Od njenega početka do danes je bila ona ista točka, okrog katere se je zbirala, v kateri je javno delovala vsa inteligenca našega mesta. Od nekdanje je „Nar. čit.“ bila nositeljica slovenske narodne ideje, kakor je tudi še dandanes, ko je zaeno nositeljica napredne misli. In prav zaradi tega si naše „gorenjske metropole“ niti misliti ne moremo brez „Narodne čitalnice“: ona je srce in glava našega mesta. In še vedno se množe množevilne niti, ki jo tesno družijo z vsemi sloji in krogi našega inteligentnega in naprednega meščanstva. Ona raste in se giblje vedno krepkeje — a da nam je dovoljena prisposoda — njena obleka je vedno še stara, prvotna — premajhna na vse strani, ter jo kaj občutno ovira v vsem njenem gibanju. Mislimo namreč na njene prostore, njen dom. Kolikor je še sledilo odborov za odborom — vsi so tožili in še tožijo: „Prostora nam manjka! Dajte nam več prostora, sicer se nam društvo zaduši!“

Tako je s čitalnico!

Drugo, mlajše, a tudi jako važno društvo, ki si je zapisalo na svoj prapor „Napredek“, je naš „Gorenjski Sokol“. Sokol je pač v toliko v boljšem položaju, ker ima vsaj dovolj ugodne prostore, ki ustrezajo njegovemu glavnemu smotru, telovadbi. In posebno zadnja leta se je sama čitalnica zatekla pod Sokolov krov, kadar je bilo za kako njeno prireditev neobhodno potreba večjega prostora. Priznati se mora, da je vrli „Sokol“ vselej rad ustregel starejši sestri in vendar sta bila vselej oba v zadregi. „Sokol“ sam je bil za več dni oviran v svojem delu, čitalnica pa je imela poleg drugih neprilik še precejšnje stroške.

Zaraditega je v obeh društvi našla glasen odmev sprožena ideja, naj bi se zgradil za napredna društva kranjskega mesta skupni dom, v katerem bi se mogla neovirano krepko razvijati in delovati vsako v svoji smeri. Posledica so bila skupna posvetovanja in sklep, da se ima postaviti v našem mestu prepotrebni „Narodni dom“. V ta namen iz obeh društev izvoljeni odbor se je konstituiral kot osnovalni odbor za zgradbo „Narodnega doma“ v Kranju. Postavil se je takoj od začetka na edino pravo stališče, da bi bilo žalostno znamenje za veljavo napredne ideje med našim meščanstvom, ako bi se hotelo javno ali zasebno prosjčiti za mile darove in tako zbirati leta in leta majhne doneske, ter morebiti šele čez več let ali pa sploh nikdar omogočiti prepotrebno zgradbo. In res, naše meščanstvo je dovolj imovito, da brez milih darov iz lastnih sredstev postavi samemu sebi spomenik, ki bodi nakit našemu mestu in glasen nerazrušljiv spomenik njegove naprednosti in kulturnega stremljenja. Odbor je torej sklenil ustanoviti z drugo, ki bodi zgraditeljica in lastnica bodočega „Narodnega doma“. Uvažujoč vedno bolj rastočo moč demokratičnih načel naše dobe pa je zaeno sklenil, omogočiti sodelovanje

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

«A, samo za njo se bojite?!» je povzela Ana, ga očitajoče pogledala in se prijetla z Minko za roko.

«Taki ste,» je dejal bolj tiho Osolè, kot da je to namenjeno samo Ani, ki je hodila tik pred njim in pazila na vsak korak, da mu ne napravi težkoč, a roko je še vedno pustila v njegovi.

«No, sedaj pa že lahko nekoliko hitreje!» je vzkliknila Minka, ko se je steza zavila nekoliko bolj poležno, se odrgala od Ane in pohitela v hitrih skokih naprej, da je kmalu izginila za visokim grmičevjem.

«No, ali ne boste pohiteli za njo?» ga je prala Ana in malce postala, a takrat je začutila, da ji je stisnil Osolè desnico krepkeje in jo poprosil ne samo s pogledom, ampak tudi z besedami:

«Gospa, čemu ste vendar taki?»

«Ali vas že nisem prosila,» ga je prekinila in zrla po gozdu, kot da se umika njegovim pogledom, — «da me vi ne imenujete „gospa“, — vsaj kadar sva sama ne! Ker zdi se mi, kot da bi se s tem iz mene nerčevali!»

Osolè je za hip osupnil, nato pa je dostavil: «Kako morete govoriti tako? Kaj sem vas že kdaj razžalil in vam dal povoda, da me tako sodite?»

Ana je pokimala z glavo in mu odtegnila roko, nato pa stekla brez odgovora za Minko, ki je sedela na mahoviti ruši in ji žugala že naprej.

«Ali sta se pobotala?» jo je vprašala in jo prijetla pod pazduho.

«Čemu, saj se nisva sprla,» ji je odvrnila Ana in videča, da Osolè že tudi prihaja — postopila naprej.

«No, sedaj se pa že vidi Oblokarjeva krčma,» je vzkliknila Minka in pokazala s prstom na malo, rdečkasto hišo ob vznožju Kršne.

«Še deset minut pa smo tam! Vidite, koliko smo pridobili po bližnjici, skoro eno uro. In sedaj bi lahko to pridobljeno uro sedli kam v travo in se kaj pomenili.»

«Oh, ne,» je odkimala Ana. «Oni nas gotovo že pričakujejo. Saj bomo potivali na Kršni. Čez pol ure pa smo gori!»

Oblokarjeva krčma, ki je stala pod Kršno ob kolovozni poti, je videla le vsake kvatre kakega gosta, zato pa je točil stari Oblokar le samo žganje, katerega pa je popil večinoma sam in se preskrbel z vinom le na dan proščenja, ko se je nadejal mavadno več gostov, kakor jih je bilo v resnici. Zato pa sta učitelj in poštar tudi sedla kar na leseno klopico pred hišo in se pogovarjala z Oblokarjem, ne da bi mu dala skupiti kak groš. In morda bi se niti ne ustavila, da nista morala pustiti pri njem konja in voz, za kar je upal dobiti Oblokar zvečer gotovo kako desetico, saj poštar, kakor ga je poznal, ni bil ravno skop človek, ampak svoje muhe je imel, da ni hotel piti njegovega vina.

«Aha, so že tu,» je vzkliknil nadučitelj, ko je zagledal hiteti po stezi sem čez travnik Minko in zadaj Ano in Osolèta. «Pa kje je ostal Ivan?» je dodal čez hip, ko je videl, da prihaja družba brez njega.

Poštar je povzdignil roko nad oči, kot da se mu blešči, nato pa je zmajal z glavo tudi on in zelo nezadovoljen mu je postal obraz.

«Peklenski fant!» je zarobantil. «Da ni zlomek napravil kake neumnosti in nam spridil vso zabavo.»

«Ni videti,» je dejal učitelj, ko je opazil, da so vseh obrazi bolj veseli kakor zjutraj.

«Ampak čudno je res, da ga ni! Veš kaj, poštar — je dejal po kratkem molku — «meni se zdi, da tegale Osolèta nič kaj rad ne vidi, med nama govorjeno seveda!»

Poštar ga je potrepal po rami in mu pritrtil.

«Prav imaš, tudi jaz tako mislim! Da si ga videl in slišal, kako se je branil iti! Nekaj mora biti med njima, pa kako za vruga, saj si videl, da do danes nista niti govorila?!»

«E, kaj veš,» je dejal učitelj — «mladina ima svoje muhe, za katere mi stari včasih ne vemo. Ampak kar se tiče tvojega fanta, se mi zdi, da bi ne bilo ravno težko uganiti —.»

«Misliš? —»

«Mislim, mislim,» je pritrtil učitelj in pomežiknil. «Le veruj, da je pogledaval v graščino —.»

«Za — nje — misliš —?» je vprašal poštar zateglo, a prevelike začudenosti pri njem ni bilo opaziti, iz česar je učitelj lahko sklepal, da je poštar to že sam opazil. «I no,» je dodal — «saj ni ravno neumno misliti.»

Nadučitelj se je zasmejal, a odgovoriti ni mogel več, ker med tem so se Osolè, Minka in Ana že tako približali, da bi lahko razločili njun pogovor.

Dalje prih.

vsakemu naprednjaku in pozvati na združenju k delovanju vse stanove in sloje našega mesta. Odbor je osnoval zadrugo z omejeno zavezo. Stavbeni kapital naj se zbere v obliki deležev po dvajset kron. Že s samim doneskom 20 K postane torej vsakdo solastnik bodočega „Narodnega doma“. V pojasnilo vsem onim, ki jim ni povse jasen pojem zadruga, naj služi to-le: Vsi združniki zložijo kapital, ki je potreben za zgradbo „Narodnega doma“. Vsak vplača 20, 40, 60, 100, 1000 kron ali več, kakor pač more. Kadar bode zložen potreben kapital, sezidalo se bode primerno poslopje, v katerem bode dovolj prostora za razna društva, na pr. za čitalnico z lepo dvorano in stranskimi prostori, za „Sokola“ prostorna telovadnica itd. Poleg tega prostor za gostilno in kavarno in še kako zasebno stanovanje. Vsi ti prostori se bodo oddali dotičnim društvom, obrtnikom in zasebnim strankam v najem — seveda na ta način, da se bode zadržani kapital primerno obrestoval. Načelstvo (odbor) zadruga bode vsako leto na občnem zboru predložilo vsem združnikom natančen račun, za preteklo upravno leto ter potem razdelilo čisti dobiček med združnike, seveda po razmerju števil deležev, kolikor jih bo imel posamezni vplačanik. Kaj pa, če bi ne bilo dobička, ali če bi bila celo izguba? Naravno, da se moramo ozirati tudi na to možnost. Kdaj pa bi imela zadruga izgubo? Zadruga bode morala vzdrževati poslopje v dobrem stanu in plačevati vsakoletni davek. Ako bi bilo kako leto tako malo najemnine ali stanarine, da bi le-ta nezadostovala za vzdrževanje poslopja in davek — takrat bi bila izguba. Ako se s poslopjem gospodarji pametno, ako se sproti popravljajo majhne poškodbe in strogo pazi, da se ne izgubi kaj stanarine, tedaj je popolnoma izključeno, da bi imela zadruga kdaj izgubo — osobito še, ako se pomisli, kako visoko stanarino da nosijo hiše v Kranju. Sigurno sme vsak bodoči združnik pričakovati, da bode vsako leto prejel za svoje deleže primerne obresti ali „dividendo“. Ako računimo na pr., da se zgradi stavba za 50.000 K, smemo pričakovati, da bode ista nosila na leto čiste stanarine (torej po odbitem davku in vzdrževalnih stroških) kakih 2000 do 2500 K, kar bi dalo na vsak delež (20 K) 80 v do 1 K „dividende“, to je 4 do 5 odstotkov obresti. Torej bi se naloženi kapital obrestoval vsekako tako dobro — kakor bi bil naložen v kaki hranilnici. Ako smo prav skromni in računimo letni čisti dohodek od gori (primroma) navedene stavbe na 1500 K, bi dalo to še vedno na vsak delež 60 v dividende, to je 3 odstotke obresti. In gotovo nam bode vsak izvedenec rad pritril, da se nam ni bati nižjega obrestovanja — torej bi se v najneugodnejšem slučaju obrestovali vplačani deleži po 3 odstotke — tako, da bi isti, ki ima naložen sedaj denar v kaki hranilnici, recimo po 4 odstotke — in vzame iz hranilnice 100 K ter vplača z njimi 5 deležev „Narodnega doma“ — dobil v omenjenem najneugodnejšem slučaju za svoje deleže na leto 3 K dividende, namestu 4 krome obresti — torej za eno kronno na leto manj. Račun je tako jasen in enostaven, da mislimo, da smo vsakega pomirili zastran izgube.

V čem pa obstoji varnost za združnike glede posvetnega gospodarstva z združnim premoženjem? V tem oziru je jako pomirljiva določba združnih pravil (§ 7.), ki pravi: „Načelstvo mora vse polno ali deloma vplačane deleže naložiti na obresti v kakem varnem denarnem zavodu. Od teh vlog ne sme razun naraslih obresti dvigniti ničesar vsaj dotlej, da bode treba v zadržne namene kupiti kako posestvo ali pričeti s stavbo. Pa tudi v tem slučaju sme le tedaj in le toliko dvigniti, ako in kolikor mu dovolj nadzorništvo,

Občni zbor more načelstvu dovoliti, da dvigne od naloženih združnih deležev primeren znesek v pokritje tekočih upravnih stroškov.“

Izključeno je torej vsako trošenje ali razsipanje vplačanih deležev — edino občni zbor, torej združniki v svoji celoti, morejo dovoliti načelstvu, da sme porabiti kaj od deležev — pa le v pokritje upravnih stroškov, ki bodo pač le majhni — kajti po pravilih ne smejo člani načelstva za svoje delovanje kot taki dobiti nobenega plačila ali nagrade.

Načelstvo pa nikakor še ni edini gospodar v zadrugi. Nad njim stoji nadzorništvo (5 članov), ki jih izvolijo združniki sami na občnem zboru. To nadzorništvo ima pravico in nalogo, strogo nadzorovati vse gospodarstvo načelstva in sme celo odstaviti načelstvo, ako se mu zdi potrebno z ozirom na koristi zadruga. Nad nadzorništvom in načelstvom pa stoji, kot vrhovna oblast občni zbor t. j. skupščina vseh združnikov, ki ji mora načelstvo polagati račune o vsem svojem delovanju, ki mu mora nadzorništvo poročati o svojem nadzorovanju. Občni zbor sme vsikdar, kadar uvidi kot potrebno, odstaviti načelstvo in nadzorništvo in tudi zahtevati, če treba s pomočjo sodnije, da posamezni člani ali celo načelstvo, ozir. nadzorništvo povrne za drugi vso škodo, ki so jo zakrivali s svojim gospodarstvom proti določbam pravil ali sklepom občnega zbora.

In končno — nadzorovala bode vse delovanje združnih organov tudi državna oblast, ozir. namesto nje v to postavljeni pregledovalci. In končno — vsakemu združniku je svobodno, zopet izstopiti iz zadruga. V ta namen od pove načelstvu svoje deleže (v smislu § 5.), ki se mu v določenem času zopet izplačajo. S predstojecimi izvajanci smo menda dovolj jasno razložili namen zadruga „Narodni dom“ kakor tudi sigurnost, ki jo daje svojim bodočim članom. Stvar je osnovana na najzanesljivejši podlagi — od naših zavednih someščanov, kakor tudi od vseh prijateljev našega mesta pa pričakujemo, da se bodo resno in z vso odločnostjo oklenili prelepe misli. Pokažite vsak po svoji moči, da vam je res pri srcu razvoj in napredek našega starodavnega Kranja. Dajte, da bomo, predno se leto v drugo prenovi, položili temeljni kamen krasni stavbi, ki naj postane središče in zaveščišče kulturnega in naprednega delovanja našega mesta!!

Gospodarski del.

Tedenski sojem v Kranju dne 29. marca 1910. leta. — Prignalo se je: 126 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, — glav goveje živine hrvaške, 5 domača teleta, — hrvaških telet, 10 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domače ovce, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-50, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 7-50, repno seme K, rižol ribničan K—, mandalop K—, koks —, krompir K 2-10 za 50 kg, seme dom. detelje K 60— do 62—.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu marcu 1910 je 311 strank vložilo 97.422 K 94 vin. 292 strank je dvignilo 91.558 K 48 vin. 11 strankam se je izplačalo posojil 36.400 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.519.459 K 97 vin. Stanje hipotečnih posojil 2.957.022 K 03 vin. Stanje občinskih posojil 481.089 K 69 vin. Denarni promet 335.348 K 77 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu marcu 1910 je 226 strank vložilo 90.199 K 53 vin. 212 strank vzdignilo 79.333 K 42 vin. 31 strankam se je izplačalo posojil 39.000 K — vin. Denarni promet 489.726 K 93 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu marcu 1910 je — strank vložilo 49.234 K 77 vin. — strank vzdignilo 47.257 K 13 vin. — strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 5200 K. Stanje hranilnih vlog 1.941.825 K 63 v. Stanje hipotečnih posojil 1.450.962 K 71 vin. Denarni promet 216.299 K 35 vin.

Posojilnica za Bled in okolice ima dne 4. aprila t. l. ob dveh popoldne v dvorani blejskega »Doma« svoj občni zbor. Denarnega prometa je imela lansko leto ta posojilnica 764.283 K 12 vin. Čistega dobička za l. 1909 je bilo 2275 K 72 vin. Rezervni zaklad znaša 26.494 K 75 vin.

Kako dela država z denarjem? Nek konzorcij, kateremu načeluje dvorni svetnik Drattschmied, hoče graditi pri Sv. Antonu na Arlbergu velikanski hotel. Pravi, da se postavi zgradba, ki bo valjala milijone. Pa Sv. Anton na Arlbergu ni reven na hotelih! Tedaj je in bo novi hotel le konkurenčno podjetje že obstoječim. Pa ne bi rekli ničesar, ko bi ta konzorcij gradil na svojo pest nove hotela. A tu tiči zajec za grmom! Konzorcij hoče, naj država jamči za obrestovanje. Kakor poročajo listi, je finančno ministrstvo na predlog delavskega ministra dalo na raspolago tej hotelski zgradbi podporo v znesku 250.000 kron, ki se odplačuje v 10 obrokih po 25.000 kron, in sicer pod naslovom: Jamstvo za drugo hipoteko. Očividno upajo gospodje tega konzorcija, da bo to podjetje obrestovalo za prva hipoteka. Obrestovanje druge je zagotovljeno z državno podporo, torej ni nobenega rizika. Tako se dela v Avstriji z državnimi sredstvi. Na eni strani stokanje o finančni bedi, najpotrebnejše investicije se zapostavljajo, ker — pravijo — da ni denarja. Finančni minister stika z najostrejšimi nacéniki za davki; da reši državo bankerota, fiskus zviša vse mogoče indirektno davke. Na drugi strani se pa razmetava prav čedna svotica od ljudstva izprašanega denarja konzorciju, ki si ne upa z lastnim denarjem napraviti spekulacijske kupčije. Ta slučaj je zelo tipičen za avstrijsko upravo. Tipičen, ker je dovoljena podpora v času, ko ministrski predsednik hoče nasvetovati, da se izvoli cesarska štedilna komisija; tipičen, ker je konzorcij postavil na čelo dvornega svetnika, ki naj izposluje podporo. — In koliko dobimo Slovenci za taka podjetja? Nič, nič in zopet nič.

Znati je treba

Pekatete pravilno pripravljati, pa bodo vsakomur dišale. Navodila daje kuharska knjiga, ki jo razpošilja Prva kranjska tovarna testenin v Jl. Bistrici vsakomur zastavlj.

Dopisi.

Radovljiške novice.

Osebna vest. Sod. avskultant g. dr. R. Celestina je imenovan sodnikom v Crnomlju. — Na njegovo mesto pride J. Romold iz Ljubljane.

Umrli je dne 28. marca t. l. grajski vrtnar M. Volk, ki je oskrboval daleč po slovenskem svetu znani vrt „Paradiž“. Pogreb je bil v torek popoldne. Svetila mu večna luč!

Velikonočna procesija izvršila se je na velikonočno soboto zvečer prav dostojno. Vsled lepega vremena je bila udeležba ljudstva tako iz mesta, kakor tudi iz okolice jako častna. Procesije se je udeležilo: šolska mladina, požarna bramba polnoštevilo, 14 mož telovadnega odseka „Orel“, Marijina družba, uradništvo kakor tudi občinski zastop.

Iz mestnega občinskega zastopa je izstopil obče spoštovani meščan g. iv. Vurnik radi bolehnosti. Dasi je mož pristaš S. L. S., vendar ga je napredna večina občinskega zastopa zbog njegovega vedno koncilijantnega in treznega nastopa jako čislala in ga volila v vse odseke in zastope ter mu poverjala mnoga častna mesta. Le škoda, da so taki zlati značaji tako redko sejani med pristaši S. L. S. Čuje se, da se misli g. Ivan Vurnik popolnoma odtegniti javnemu življenju.

Naši marljivi diletantje vprizore v nedeljo zvečer ob 8. uri zvečer v prostorih R. Kunstija — po Kranjskem malo znano igro s petjem „Moč uniforme“. Obeta se nam prav prijeten večer. — Ker pa nastopi v tej igri nekaj — prav vporabnih novih igralni igralcev — upamo, da prihiti na to predstavo vse ono občinstvo, ki čuti narodno. Po predstavi se pa zavrtimo do belega dne.

Vremensko prerokovanje: „V Božiču na solncu, v Velikinoči pri peči“ se uredničuje. V četrtek, dne 31. marca smo dobili snega ravno 12 cm in sicer v ravnini, a po gorah in planinah pa nad pol metra. A kakor kažejo vremenska znamenja, nam bo krivec še delal preglavico. Ubogi ptički!

Tuhinjske novice.

Zg. Tuhinj. Kljub temu, da se neradi pečemo z našim Štrukljem, smo prišli danes zopet nekaj povedati, kar tega cloveka prav posebno lepo označuje. — Da je mož silno bahat, to že vrabci po strehah čivkajo; temu se ne smemo čuditi, če pomislimo, da ta mož le redkokdaj odpre usta, da bi se ne hvalil, češ, toliko in toliko imam in sam bom vse dal ali pa petsto kron dobi oni od mene, ki najde na meni kak madež. Poznamo ga dobro in iz usmiljenja smo mu že katero tupatam povedali, kako naj se obnaša, da bo bolje in da bi se mu Tuhinjci ne mogli več tako smejeti. Toda, kakor bob ob steno. Mesto, da bi se poboljšal, postaja naš Štrukelj dan za dnevom bolj neroden. Da je temu res tako, dokazuje kaj jasno zanimiva dogodbica o jajcih in groših na Selih. — Ko je prišel na vel. soboto po stari navadi zopet na Sela blagoslovit kolač, mu je vsak posestnik dal po običaju, ki je pri nas, par jajec in groš za trud, ki ga je imel pri »žegenvanju«. In kaj je napravil Štrukelj? Jajca je dal Seljanom nazaj, češ: »Ker ste me v »Gorenjca« dali in ste rekli, da lahko brez mene živite, bom tudi jaz živel brez vaših jajec,« in meninč tebinč, pustil jajca, se jezno obrnil in tekel, da ga je komaj suknuja dohajala. Š: »Adijo«, ni rekel, ampak bežal je tako, da se je kar kamenje trkljalo za njim. Seljani in zlasti pa Seljanke so se tem grozno smejale. Tako veselih ljudi še ni nihče videl, kakršni so bili takrat Seljani, ko so videli župnika Štruklja iti od »žegna« domov brez jajec in za njim v vsej sapi mežnarja, ki se seveda tudi ni mogel zadrževati smeha nad tem »špasom«. Ko se smehu in veselja krohota ni bilo konca, jo pa zopet prikadi nazaj mežnar z groši, ki smo jih dali župniku. Na naša povpraševanja, zakaj ne mara župnik grošev, je rekel, kakor se trdi: »Župnik pravijo, da zato, da jih boste se lahko dali v »Gorenjca« in se še na enega naročili.« Lej ga spaka; mi smo mislili, da župniku »Gorenjec« ni nič povšeči in da ga ne vidi rad; sedaj smo pa zvedeli, da mu je jako ljub, kakor malokaterim. Prav lepa hvala za groše; mi Vas bomo že dali v »Gorenjca«, kolikorkrat nam boste se rekli in tudi enega »Gorenjca« si bomo naročili kakor želite Vi. — Samo to nas skrbi, če je bil naš kolač dobro »žegnan«, ker ste bili Vi takrat grozno jezni videti, ko ste molili nad njim. No, pa to naj že bo, kakor hoče, da je le bil kolač dober, kakor se nikoli ne. Če ste pa Vi kaj drugega nameravali s tem; da ste nam dali jajca nazaj, ste se pa zaenkrat zmotili. Časi, ko smo Seljani drli za črno suknujo čez drn in strn, so že davnaj minuli. Vi ste sedaj najbrže upali, da bomo mi kar tekli za Vami in Vas ny kolenih prosili, da bi vzeli jajca. O ne; še pra dobro se nam zdi, da ste tako napravili. Le še drugo leto tako naredite, kakor ste letos. — V jeseni po bero seveda tudi ne pridite, kaj ne, da ne? Vidite, tako je prav; le tako dalje in mi Vas bomo imeli vedno bolj radi. Za groše in pa za jajca pa prav lepo »bog-loni«

Tistemu gospodu, ki se norčuje iz dopisnika I. H., za danes svetujemo, da naj le lepo miruje, da mu ni prihodnjaj ne povemo, komu bolj pristojno: «i-haha», njemu ali komu drugemu. Sicer se nisimo pri volji, se sedaj še z njima pečati, ker ga smatramo končno vendar za nekotnega drugačnega, kakor Struklja, a če se kaj sličnega ponovi, mu pa napovemo neizprosno boj, za katerega imamo, kar sam tudi dobro ve, precej gradiiva. Torej, pamet! — Prav tako naj župnik pusti na miru ljudi z črkami I. H. in naj jih nikar ne hrli, kakor bi bili njegovi hlapci; drugače napremo mi druge strune! Sedaj naj se le pridno drži svoje tamburice in naj tam netri spravi stvari v red; drugače homo mi pogledali motri in se mi malo zabrenkali, kar župniku se bo preveč po godu. Toliko za danes. Prihodnjaj pa še kako «brihtno uštimajte»; mi jo homo drage volje napisali v «Gorenjca», da še svet izve, kako «brihtni» ste Vi. — Adijo!

Iz Javor pri Poljanah. Tukajsnji bivši župan Urban Pintar je zatrjeval, koliko je delal v korist in se trudil za občino. Pregovor pa pravi: Lastna hvala se pod mizo valja. Zalibog smo mi občinarji prepozno opazili njegov trud, ker smo mu zaupali, kakor možu-poštenjaku. Ako se mu je pri obči seji očitala kaka nepravilnost, takoj je vzel svinčnik v roke in zažugal s tožbo. To se je zgodilo sedanjemu županu, da ga je tožil zaradi žaljenja časti, s čimur pa pri odboru ni dosegel prav nič zaupanja. S to dobljeno tožbo mu je zrastle greben. Domneval je, da je vsemogočen. Prišel je najprej pri občinskem odboru z nekako obstrukcijo, tako da se nobena seja ni mogla mirno vršiti. Pri seji dne 7. novembra 1909 je zopet delal nemir, vendar je končno sejni zapisnik tudi on odebil in s svojim podpisom potrdil. Ali glej ga poštenjaka. Obrnil se je do deželne odbora s pritožbo, da je vodil sejo tajnik, ne pa župan. Tu se vidi njegova resnicoljubnost. Ispricalo se je pa od ostalega odbora pod prisego pred okrajnim sodiščem v Skofji Loki, da zna U. Pintar tudi nerazno pisati in govoriti, ako mu to bolj kaže. Dopisnik javorske občine v «Laziljubu» se je svoječasno hvalil, da se bo župan F. Demšar prehladil za nekaj svetlih kronic, ali zadeva se je izpremenila, ter se je pred kratkim U. Pintar prehladil ne samo za nekaj svetlih kronic, temveč na stotine kronic. Sedaj naj se pa opiše še koristno delovanje U. Pintarja, dokler je bil še župan. Obljubljal je Javorcem, da se bo ločila javorska občina po farnih mejah. Spisala in podpisala se je prošnja v rayno tem smislu. Ali kakor je sam priznal pri posvetovanju in občinski seji dne 13. marca t. l., je on odbor le slepil in da ni izvirne prošnje za ločitev naprej poslal, temveč jo je predelal po svoje, kakor se mu je zdelo, da se bo mogla prošnja ušlišati. To naj pomisli vsakdo, kaj je temu možu verjeti, ako sam očitno prizna ponarejanje prošnje in zato se mu izreka od večine odbora nezaupnica.

Iz Kamnika. Monda je v vsakem političnem okraju kak zdravstveni svet, ali kakor se že imenuje, samo v Kamniku mi o taki napravi nikakega sledu. V Kamniku in okoliških vaseh se razširjajo nalezljive bolezni, ne da bi se kdo zmenil za stvar. V zadnjih štirih ali petih mesecih je umrlo gotovo kakih 15 otrok, večinoma valed ošpic. Povsod drugod bi solo takoj zaprli, ako bi se pojavila nalezljiva otroška bolezen pri nas pa se niti politična, niti šolska oblast še zmenila ni, kakor da bi ju to čisto nič ne brigalo. Brezvestni ljudje so mirno gledali, kako so otroci prenašali bolezen drug na drugega, doma pa na svoje mlajše bratce in sestrice, od katerih je marsikateri šel v prezgodnji grob samo valed zamikrosti in brezvestnosti šolske in politične oblasti. Potem pa se še celo drzne kak «človekoljub» starše žaliti, rekoč: «Saj jih imate že dosti.» Če jih ima kdo tudi dvajset, ne bo pustil, da bi politična oblast delala na njegovih otrocih svoje eksperimente! Največja krivda, da se proti razširjevanju bolezni ni storilo prav ničesar, zadeva okrajnega glavarja Kresseja. Isključuje se nam nehoti prepričanje, da glavar Kresse namenoma ni hotel ničesar ukreniti. S tem se je hotel maščevati za 4. oktober 1908. Sicer pa ni izključeno, da bi ne bil imel še drugega namena. Bliža se ljudsko štetje in čim manj nastejemo te slovenske «republikanske» sodrge, tem boljje kajne, Kočevar Kresse? Pa naj si že bo kakor hoče, gotovo je, da zadeva skoro vsa odgovornost na smrti nedolžnih otročičev glavarja Kresseja. Povemo mu, da smo njega in njegovega «uradovanja» siti do grla, in da stori najlepše, če jo čimprej odkuri iz Kamnika.

Iz Kranjske gore. Nečuvni napadi se vrše v zadnjem času na tukajsnje gasilno društvo, napadi, ki silijo, da se javno postavimo v bran za to človekoljubno društvo in pokažemo, s kakimi sredstvi bi ga radi uničili gospodje iz župnišča. Ni bilo dovolj, da se mu je odpovedalo posojilo pri kranjskogorski posojilnici, ki stoji čisto pod župnikovim vplivom, ampak ali so še dalje. Na zadnjem občnem zboru posojilnice je dal nekdo izmed dotičnih, kateri imajo v rokah vodstvo posojilnice, inicijativo, da se gasilnemu društvu črta običajna podpora. Da širša javnost spozna, s kakšnim terorizmom se pritiska na gasilno društvo od strani farovške posojilnice, podajamo tozadevno resolucijo doslovno: «Občni zbor posojilnice v Kranjski gori

odločno obvoja strankarsko, proticerkveno stališče, katere je nastopil tačani načelnik, ker je povzročil, da se gasilno društvo l. 1909. ostentativno ni udeležilo procesije sv. R. T., vendar dovoli navadno podporo s tem pogojem, da se v prihodnje opusti strankarsko, proticerkveno stališče. To se vam naznani v ravnanju! «Škofca.» — Ze vsakemu otroku je znano, da društvo ni strankarsko, še manj proticerkveno, ampak samo človekoljubno, ki s politiko ni imelo ničesar opraviti. Da se pa na Telovo l. l. oficijelno ni udeležilo procesije, je postopalo popolnoma pravilno; kajti če bi bilo vabljeno, bi se je bilo udeležilo kot druga leta. Ker se pa župniku ni zdelo vredno poslati vabila kot so delali njegovi predniki, je društvo sklepalo, da ga župnik ne potrebuje pri procesiji in zato se je tudi ni udeležilo. Vsiljevati se ne mara nikomur. Ni pa tega povzročil načelnik, saj je celo izrečno pozval gasilce, da se lahko vsak oficijelno udeleži procesije, četudi ni vabljen, pač pa je to povzročil prenapeti fanatizem župnikov. Jasno je torej, da omenjena resolucija nima resnične podlage, ampak izvira iz maščevalnosti. Čudno, da so bili odborniki tako zaslepljeni, da so ji pritrtili. Prepričan in razdor se je hotel zanesti v društvo in vzeti podporo tistemu društvu, po čigar pomoči se bo morda še ta ali oni obračal s solznimi očmi. Mislilo se je, da bo celo gasilno društvo pred župnikom padlo na kolena in šlo v Kanoso, pa so se zopet enkrat uredali. To je pokazal zadnji nedeljni občni zbor gasilnega društva. Ob nenavadni veliki udeležbi se je ogorčeno obsodilo nesramni napad, soglasno se je izreklo zaupanje in popolno priznanje načelniku ter se enkrat za vselej sklenila resolucija, da se bo društvo udeleževalo cerkvenih slovesnosti tudi še zanaprej, toda samo, če bo vabljeno. Tako so so dobili farovski krogi tako moralno klofuto, da jim bo še dolgo zvenela po ušesih. Struna je bila prenapeta pa je počila. Vsi gasilci do zadnjega uda so se borili z neverjetno požrtvovalnostjo, da se je društvo tako krasno razvilo. In komu je to v korist? O, tudi tistim, ki hočejo snesti društvu podporo. In če vas obišče nesreča — kar Bog varuj — prvo bo naše društvo, ki bo zastavilo vse sile, da vas reši, četudi ste zdaj proti njemu. Čez sedem let pride vse prav.

Iz Gorji pri Bledu. Na velikonočni ponedeljek je stalo več gorjanskih fantov na cesti poleg župne cerkve ter so se pomenkovali med seboj. Kar je primaha neki pater Kunstelj, ki je tukajsnji domačin in za praznike na počitnicah, ter fante goni v cerkev; bilo je med 10. mašo. Neki 19 letni mladenič mu pravi: «Saj smo bili že zjutraj pri maši.» Ko pa hoče pater izvedeti, kaj so pridigovali zjutraj, se mu pa fant odreže: «Kaj pa je vam to mar, tukaj smo na cesti, ne pa v izpovednici.» To ga pa tako razkači, da pripelje mladeniču gorko zausnico. Fanta razjezi taka olika, in ko bi jo Kunstelj ne bil hitro odkuril, ne vemo, kako bi se mu godilo. Mladenič je stvar naznanil, in Kunstelj se bo moral pred sodnjo zagovarjati. Zvečer istega dne bi se pa imela prirediti igra «Tri sestre» v bralnem društvu, pri kateri ima pa omenjeni mladenič glavno vlogo. A užajeni mladenič je odločno odklonil sodelovanje, in zato je morala predstava izostati. Vse polno ljudi je prišlo na predstavo, ki je zaradi sirovosti patra Kunstelja izostala, in so se vračaje domov, zgrazali nad take olike patrovo.

Iz Domžal. Dne 22. m. m. ob 3. uri popoldne peljal je hlapec «bratov Oberwalder», voz stelje z njive domov; ko zavije z deželne ceste, ki pelje proti Kamniku, na državno cesto v Domžalah, pride mu nasproti avtomobil barona Lichtenberga iz Habaha. Konj se je pričel plisiti. Ko prideta avtomobil in konj vstric, zbijje konj hlapca, ki ga je držal za vajeti pri gobcu, na tla ter se splaš. Voz je šel hlapcu čez desno nogo ter mu jo v kolenu zlomil, dobil je pa hlapec tudi močne poškodbe zadaj na glavi in zelo močno poškodbo pod desnimi očesom. Na vozu je sedel sin tovarnarja Oberwalderja in hlapecev sin. Vsilje temu, da je konj dirjal naprej, ostala sta obadva na vozu ter se jima ni nič pripetilo. Konja z vozom so ustavili cestni delavci. Ponesrečenca je obvezal za silo hrivec Hamula, na kar so ga na odredbo g. orožniškega stražmoštra Burja peljali v bolnišnico. Ko je videl baron Lichtenberg, da je hlapec povožen, peljal se je kakih 200 korakov naprej, potem je avtomobil ustavlil ter poslal soferja gledat, kaj se je zgodilo. Ko mu je sofer povedal, da je hlapec povežen, peljal se je baron naprej.

Godovi prihodnjega tedna:

3. Abundij, Zarko, Istislava; 4. Oznanj. M. D., Dušica, Rozamila; 5. Vincencij F., Hvalisava, Vrba; 6. Celestina, Neradin; 7. Herman, Radivoj, Stanislava; 8. Adalbert, Viljenica; 9. Marija Kleofa, Milija, Demeter.

V Kranju, dne 2. aprila 1910.

*** Politični položaj.** Dunaj, 1. aprila. Ker so velikonočni prazniki minoli, ne da bi se bilo v češko-nemškem nasprotju kaj izpremenilo in ker vlada ne stori nobenega koraka za rešitev tega spora, se sodi o položaju zopet zelo pesimistično. Poljaki nočejo več igrati posredovalcev, vlada misli sklicati češki deželni zbor po binokostih, zagotovila za njegovo delovanje pa nima še niti sence.

*** Avstrijski prestolni naslednik nadvojvoda Franc Ferdinand** ima posetiti turškega sultana v Carigradu. Radi tega se pogajata avstrijska in turška vlada.

*** Velikonočna darila** so dobili trije ministri. Cesar je podelil vodji poljedelskega ministristva Josipu Poppu dostojanstvo tajnega svetnika, ministra notranjih del dr. Haerdla in naučnega ministra grofa Stürgka pa je odlikoval z redom železne krone I. vrste.

*** Zanimivo reminiscenco** kliče v spomin napad na Khuena v ogrskem parlamentu. Okroglo 20 let je minilo, ko so proti Khuenu leteli tintniki v — hrvaškem saboru. Dva poslanca sta takrat prisegla, da sta Khuen Hedervaryju dala — bace. Faktično je Khuen takrat moral bežati iz sabora. V Budimpešti se danes Justhovci branijo očitjanja, da so napadli Khuena; pa se jim dokazuje, da su ga. V Zagrebu sta dr. David Starčević in dr. Tuškan prisegala, da sta ga napadla, pa se jima je dokazovalo, da ga nista. Oba sta morala težko poplačati svojo bojevitost, zlasti Starčević, ki so ga preganjali, dokler ga niso na podlagi tendence tožbe spravili na dolga leta v kaznišnico. Danes izrekajo pristasi nekdanjih Khuenovih žrtve Khueu politično sozajlje.

*** Bolgarska in Turčija.** O posetu bolgarskega kralja se je izdala sledeča uradna izjava: «Poset ima najboljše posledice, kar se tiče poglabitve turško-bolgarskih razmer. Sestanki vladarjev in neposredno občevanje državnikov je rodilo izvrstne rezultate in je utrdilo prepričanje, da nosi politika sloge in prijateljstva tem boljše sadove, ker jo zahteva že geografski položaj. Državniki so porabili priliko, da se posvetujejo o nekaterih, pred vsem gospodarskih interesov se tiče vprašanj. Konstatiralo se je, da nimata obe državi nobenih agresivnih namenov, ampak da iskreno spoznavata koristi, ki jih zagotavljajo prijateljski odnošaji dobrih sosedov.

*** Turški veliki vezir** je ukazal ministristvu za javna dela, naj imenuje posebno komisijo, ki bo študirala traso donavsko-jadranske železnice po turskem ozemlju. Ta del železnice bo Turčija dogradila na svoje stroške.

*** V Stockholmu** sta izvoljeni dve ženski v občinski svet. Eqa je socialna demokratka, druga pa konservativka.

*** Turški sultan** obišče kralja Petra v Beogradu. Sultan se odpelje s svojo jahto v spremstvu vojnega brodovja dne 2. maja iz Carigrada. V Varni se bo izkrcal in se na to z vlakom pelje v Sofjo, kjer bo tri dni gost kralja Ferdinanda. V Beograd dospel sultan 10. maja. Tudi tu ostane tri dni in se potem vrne preko Soluna v Carigrad.

*** Boj z vojaki.** Tarnopol, 31. marca. Sreči so se hoteli pešci in dragonci maščevati, ker je bil pred kratkim iz neke gostilne vržen vojak na cesto. Vojaki so hodili z golimi sabljami in bajonetami po ulicah, pa so napadli, kogar so srečali. Nekateri so udrli tudi v privatna stanovanja in trgovine. Deset civilnih oseb je ranjenih, nekatere težko. Ko je policija pod vodstvom komisarja hotela aretirati izgrednike, so se vojaki zoperstavili. Izgredi so bili pripravljeni in so se pričeli na 12 krajih obenem.

Naprednjaki! Podpirajmo in širimo svoje časopisje tako, kakor to delajo klerikalci. Napreduje le tista stranka, ki ima dober in zelo razširjen tisk. Zatorej berite in naročajte „Gorenjca“!

Novičar.

Vabilo na naročbo. S 1. aprilom smo stopili v II. četrtletje. Kdor še ni plačal naročnine, naj to stori nemudoma, da mu ne bo list ustavljen. Somišljeniki, agitirajte sedaj pridno za naš list in pridobivajte nam novih naročnikov!

Iz prešlih časov... Te dni sem prelistoval starejše letnike «Slovenskega Naroda». V letniku 1896 sem našel na popis ustanovnega obč. zbora «Gorenjskega Sokola». Zanimal me je, zato sem ga prečital. Za sedanje razmere so zelo zanimive zlasti neke vrstice, ki jih v naslednjem navedem: «... Z živim odobravanjem so bile vzprejete besede drž. posl. Koblarja (sedanjega kranjskega tehanta), ki je kot zastopnik mesta Kranja slavil lepoto Gorenjske strani, vredne, da jo ljubimo. A lepa naša domovina bi nam malo pomagala, če bi v njej prebival mrtev rod. Društva in prvi vrsti sokolska, imajo nalogo buditi narod, to vidimo najbolj na Češkem. Nadalje je povdarjal, da ne pripada k onim, ki so izrekli svoj anatema nad Sokolstvom, kajti od Boga nam je dana naloga, da branimo svojo domovino. Nazdravlja «Gor. Sokolu» kot branitelju domovine...» Sokolska ideja se od takrat niti za las ni izpremenila; mi, ki smo na njo kot braniteljico domovine prisegli, smo ji ostali zvesti, toda, tedajši govornik Koblar?!... Da, da, «O tempora, o mores» — —

Glasbena šola v Kranju. S 15. marcem se je stalno naselil v Kranju vodja Glasbene šole gosp. S. Polašek, ter prevzel redni pouk. Učenci lahko sedaj nadomeste prej zamujene ure.

„Legijonarji“ v Kranju. Dramatični odsek tuk. „Narodne čitalnice“ uprizori na novo igrokaz s petjem „Legijonarji“, in sicer prvokrat danes, dne 2. aprila t. l. z začetkom ob 8. uri zvečer, v drugič pa kot ljudsko prejštavo jutri, dne 3. aprila t. l., z začetkom ob 7. uri zvečer. Pri igri sodelujeta iz prijaznosti čitalniški moški pevski zbor in orkester „Sloga“. Ta vobče priljubljena igra je bila uprizorjena prvič v Kranju l. 1904, in sicer štirikrat zaporedoma.

Polom v predvdorski občinski blagajni. Kakor smo že zadnjič poročali, je po čudnih potih božje previdnosti izkazala blagajna občine Preddvor prav znaten primanjkljaj. Tako okoli 3000 K je bilo. Kriva sta, vsaj po naravnem človeškem razumu oča župan in njegov tajnik, znani Aleš — pa ne z Razora. Zopet bi človeški razum mislil, da je dolžnost teh dveh vzornih javnih funkcionarjev, da saj poravnata po njih krivdi nastali primanjkljaj. — Pa kaj bi navadni človeški razum proti možganom „krščanskih glav“ predvdorske občine! In iztuhnili so drugo gg. občinski očetje. Rekli so si: Res se je očetu županu in njegovemu tajniku zgodila — pravijo — nezgoda pri občinskih denarjih, ampak županova čast tudi nekaj velja. Tajnik je pa itak revež. Osobito še sedaj, ko je v čudni neprevidnosti pustil prepisati svoje posestvo na ženo. Zakaj bi torej ta dva javna mučenika trpela vso škodo. Recimo, kakih 600 kronic bo dosti, če plačata, ostalo svoto bodo pa zvesti naši pristaši, naše verno in dobro ljudstvo prav rado utrpelo. Pa povisajmo občinsko doklado! Saj še itak ni visoka! Nekaj nad 90%, pa če pride sedaj še vodovodna naklada, bo pa nekaj malega nad 100%. Radovedni smo, kaj porečejo k temu 1.) občinarji; 2.) okrajno glavarstvo in 3.) državno pravdnitvo.

Višek domišljavosti. Deželni odbor razpošilja ravno kak nek „ferman“ šolskim odborom obrtno-nadaljevalnih šol po Kranjskem, kjer se jim nalaga, da uvedejo šolski pouk na teh šolah takole: 1.) Da se uvede na vseh obrtno-nadaljevalnih šolah obligaten pouk v verouku (kjer se bo delala reklama za „čuke“. Op. stavca.); 2.) da se uredi pouk ob nedeljah tako, da bodo mogli iti tako učenci, kakor tudi učitelji k službi božji — menda ob 10. uri; 3.) da se uredi pouk v strokovnem smislu. — „Ferman“ grozi v svojem sklepnem zaključku, da odtegne vsem onim šolskim odborom svojo podporo, ki se ne bodo ravnali po tem „ukazu“. — Nam se ta ukaz zdi naravnost višek domišljije. Kajti ona malenkostna podpora, ki jo daje deželni odbor posameznim obrtno-nadaljevalnim šolam, je tako mala — navadno po sto kron —, da jo bode večina kranjskih obrtno-nadaljevalnih šol lahko pogrešala. Upamo, da izpregovore zavedni obrtniki pri tej priliki odločno besedo o tem „fermanu“, in da tudi državni zbor reče svojo besedo. Radovedni smo, kaj poreče k temu „ukazu“ naša c. kr. vlada.

Opozorjamo na današnjo in jutrisnjo predstavo „Legijonarjev“. — Ker mnogo sl. občinstva valed pomanjkanja sedežev ni dobilo prostora, sklenil je dramatični odsek Narodne čitalnice, da se „Legijonarji“, igrokaz s petjem, ponovi v soboto, dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer.

Odlikovanje. Gospod Valentin Aljančič, župnik v Pokoju, živeč v Hraštu pri Kranju, je imenovan knezoškofijskim duhovnim svetnikom.

Umrli je 20. m. m. v Škofji Loki soproga posestnika in mlinarja gosp. Josipa Koširja, gospa Barica Košir, roj. Tavčar.

Društvo za privabitev tujcev in olepšave mesta Kranja in okolice je pustilo po navodilih, ki jih je iz prijaznosti dal gosp. Ferdinand Ferjančič, c. kr. okrajni gozdar v Kranju, temeljito posnažiti Savski drevored in potrebiti vsa nepotrebna, slabotna in napotje delajoča drevesa, zlasti pa posekati borovce, katerih se je lotil borovi lubadar. Vsa pota so se docela očedila in nasula nanovo s peskom. Ta dela je z veliko vnuem vodil in nadzoroval g. Karel Jäger, kavarvar v Kranju, kateri ima sploh velike zasluge za vzdrževanje Savskega drevoreda. Kdor se hoče udobno in složno izprehajati, naj ne zamudi iti v lepi, idilično tihi, zračni Savski drevored. — Obenem omenjamo, da je društveni odbor nedavno po posebni deputaciji izročil svojima častnima članoma, g. Karlu Jägeru in dr. Edvardu Šavniku diplomi, kateri je jako okusno izdelal ljubljanski umetnik Ruda.

Kaj je z oživljenjem godbe v Kranju? Več godcev nekdanje meščanske godbe v Kranju nam pošilja naslednji dopis: Preteklo jesen je začela krožiti po našem mestu govorica, da misli tukajšnje gasilno društvo v najkrajšem času osnovati svojo godbo, katera je v resnici potrebna za Kranj, kakor tudi za ostale Gorenjake, kajti razen Slovenske Filharmonije ni na celnem Gorenjskem nobene slovenske godbe, katere bi se mogla posluševati narodna društva pri svojih prireditvah. Nabiralo se je že potom okrožnice podperne člane in, kakor se čuje, podpisalo se je kakih 200 meščanov, kateri so se zavezali, da hočejo podpirati godbo z najmanjšim mesečnim prispevkom 60 vin. Gasilno društvo je napravilo tudi vse druge potrebne korake in kmalu nato razpisalo v „Slovenskem Narodu“ službo kapelnika z mesečno plačo 120 kron s pogojem, da dolžnik, ki hoče prosti za to mesto,

igra pri godbi krilni rog. Ne ve se, ali se je prijavil kak prosilec ali ne. Za nekaj časa je bilo vse tiho o godbi. V zadnjem času pa se nenačrat zopet govori, da se še vedno dela z vsem močmi na to, da se že v letošnjem poletju ustanovi v Kranju godba. Odbor gasilnega društva je imel baje že več sej, v katerih se je posvetoval, kaj naj se vse stori, da se ta misel v najkrajšem času uresniči. Za trdno upamo, da bodo merodajni činitelji storili vse, da dobi gorenjska metropola zopet svojo godbo. V prvi vrsti je seveda poklican naš slavni občinski odbor, ki naj bi prispeval vsako leto gotovo svoto. Omenjamo le, da mestna občina Kamnik, ki je manjša od Kranja, votira vsako leto 1200 kron za omdotno godbo in čitalni smo, da je dalo lansko leto celo majhno nemčursko gnezdece Kočevje svoji godbi 1200 kron podpore. (Kolikor poznamo naše občinske očete, najbrž tudi ti ne bodo zaostajali za drugimi naprednimi mesti. Op. ured.) — Ozirno se nekoliko na razmere prejšnje godbe. Mestni občinski odbor je dal meščanski godbi vsako leto 400 kron podpore. Ali ni to majhna podpora za Kranj? Podpornih članov tudi ni bilo veliko, saj je ta denar zadostoval komaj za plačo kapelniku. Kje pa so druge potrebščine, godala, stojala za note, kurjenje po zimi, razsvetljava, sluga i. t. d. Dalje se je nekaterim boljšim godcem, katerim se je preskrbela v Kranju služba, dajale mesečno 10 do 20 kron podpore. Ali se mora potem godba vzdržati? In vrhutega so se dogajali še vedni prepri godcev med sabo in z odborom. Ravno na ta način in na tej podlagi se hoče tudi sedaj ustanoviti godbo, katera naj ima že ob rojstvu v sebi kal jetike. Kde nam more jamčiti, da se bo godba vzdržala. Saj vendar dobro poznamo razmere prejšnjih godb, vsaka je po tri- do štiriletnem hiraouju izgnila s površja. Ali ni mogoče, da se v Kranju ustanovi godba, kateri bo že ob njeni ustanovitvi zasiguran vsak nadaljni obstoj. Zakaj spe in se ne ganejo ravno oni krogi, ki so največ poklicani v to, da zopet vzbude v življenje godbo. Ali hočejo v resnici čakati tako dolgo, da bodo društva prisiljena, da si sama ustanove godbo? — V nedeljo, dne 10. t. m. bo menda sklican na rotovž ustanovni občni zbor godbe gasilnega društva. Torej korak naprej! Vsekakor pa bo na tem zboru izvoljeni zbor moral skrbeti, da se zasigura godbi trajen obstoj. Kako, to bode njegova naloga. Naj ne ostanejo te besede glas vpijočega v puščavi. Zategadel na noge, kajti z združenimi močmi se bo dalo to gotovo izvesti. Prišla je v deželo pomlad, in če se napne vse sile in moči, v dveh mesecih godba že lahko javno nastopi in sodeluje pri vseh večjih in manjših prireditvah ne samo v Kranju, temveč tudi drugod po Gorenjskem.

O duševnem životu pesnika Simona Gregorčiča. Pod tem naslovom je predaval profesor dr. Pavel Grošelj iz Ljubljane dne 18. m. m. ob 1/2 9. zvečer v veliki dvorani Narodne čitalnice v Kranju. Za geslo si je vzel Gregorčičeve besede: Srca človeško — sveta stvar — in izvajal približno tele misli: V Janežičevem Glasniku je ukresal Gregorčič domorodne iskricke, prve pesmice svoje. Nato se oglasi v Stritarjevem „Zvonu“. Stritar vzklikne ves vesel nad pridobitvijo novega odličnega sotrudnika: „Pesnika sem našel!“ Pod Stritarjevim vodstvom se Gregorčič krasno razvija in priobčuje v Zvonu pesmi, ki vzbujajo občo pozornost. Leta 1882 zbere Gregorčič svoje „Poezije“ in jih izda. Levec jih po pravici imenuje „Zlato knjigo“. Kaj takega Slovenci že dolgo niso brali: saj so te pesmice tako deklisno nežne, ljubke, jezik jim teče slajši kakor med; a pesnik zna biti tudi odločen, krepak, ko naroča Soči, naj potopi v razpenjeno svoje valovje sovražnike naše zemlje. Mnoge njegovih pesmi pa preveva nekaka složnost, v pesmi „Človeka nikar“ iskreno prosil Stvarnika, naj ustvari iz njegovega prahu cvetlice ali v logu ptico, le nikari ne človeka, ki ni imel toliko trpeti, med dvomi in zmotam viseti kakor on. V Oljki izraža upanje, da mu oljčna vejica potolaži notranji vihar, ko bo ga kropila na martvaškem odru. Da, Gregorčičeve pesmi so „Ujetega ptiča tožba“. Z navdušenjem sprejmo rojaki njegove pesmi, oglasi se pa tudi strupeni kritik — dr. Mahnič. Spoditika se nad njegovimi rodoljubnimi spevi, očita mu erotične pesmi. Ta krivična kritika zadene Gregorčiča v dno njegove mehke, blage duše, in mu za vselej potare peroti njegovega pesniškega poleta, potare moč pesniške sile. Leta 1888. izda drugi zvezek svojih pozij, ki kažejo, da je klonila pesnikova genijalnost, da je opešal; njegove Predsmrtnice in pogrebnice pa so že popolnoma šablonske. Pregnau iz kraljestva prave, svobodne poezije, se loči Gregorčič od lire, išče tolažbe pri križu ter konča slovenski trpin svoje delovanje s prevodom svetopisemskega trpina Joba. Res, pravi Samostanski vratar je pesnik, vratar samostana, ki stoji na križpetju velikih življenjskih cest. Raznoteri ljudje hite tod mimo, vriakajoče množice, potrta žalost; pesnik jih sočutno gleda izza ograje, za ysakega ima dobro, prijazno besedo; tudi on bi rad, tako rad ubral korak za to pestro množico; brez zavisti kliče svobodnim popotnikom: le romajte, le romajte po željah in hrepenju srca, rad bi se vam pridružil, a izhod mi je zaprt. In pesnik ostane na vrtu za samostansko ograjo, pa goji ondi cvetlice, nagelj in rožmarin, domače slovenske cvetlice, katerih je vsak vesel, kdor gre mimo vrta; te cvetlice so njegove domače, ljubke nežne pesmice, katerih se raduje vsak pošten Slovenec. — Občin-

stvo je dodobra napolnilo dvorano in z napeto pozornostjo sledilo mojstrskemu predavatelju. Vneta beseda je našla pot v srca. Govoril je o pesniku pesniško navdahnien mož. Takih predavanj smo še malo imeli v čitalnici kranjski. Da skoro zopet pride dr. Pavel Grošelj med nas, pa nam zopet pove katero zanimivo iz tega ali onega polja, morda celo iz naravoslovja. Radi ga bomo poslušali kakor ta večer.

Podružnica slovenskega čebelarkega društva v Kranju je imela dne 19. m. m. ob 9. uri dopoldne v hotelu „Stara pošta“ v Kranju svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo nad trideset članov. Načelnik podružnice, g. Janez Lampe, iskreno pozdravi navzoče in temeljito in obširno poroča v imenu odbora o marljivem delovanju podružnice. Načelnikovo poročilo sprejmejo navzoči odobruje na znanje. — Društvene račune pregledata gospoda: Rudolf Roos, trgovec v Kranju in France Zontar v Kranju in jih odobrita, ker se nahajajo v najlepšem redu. — Ko se konča oficijelni del, predava g. Anton Likozar, nadučitelj iz Ljubljane. Poučno, zanimivo in poljudno razpravlja o krmljenju čebel spomladi; zlasti priporoča čebelarjem, naj skrbje, da ne vzgoje mnogo in to slabih in nemočnih rojev, ampak malo in to močnih, zdravih in na medu bogatih rojev. — Gospod Lovro Konjedič iz Kranja poroča o panju, ki ga je sam iznašel, in ga razkazuje udeležencem. Njegov panj je jako uporaben, spominja na ameriški sistem; posebnost tega panja je, da ni ga treba postaviti v čebelnjak, ampak da lahko stoji kar na prostem, ne da bi zaradi tega kaj trpele čebele. — Občni zbor sklene naposled, da podružnica postavi v bližini Kranja lasten čebelnjak in da se podružnica obrne do posameznih občin v kranjski okolici s prošnjo, da se obdavčijo tisti čebelarji, ki na glavno ajdovo pašo iz drugih krajev pripeljejo čebele. Tak davek je že upeljan na Goriškem. — Načelnik podružnice razdeli med člane več lepo poslanih panjevih končnic. Najstarejšemu navzočemu čebelarju, g. Jakobu Jegliču iz Dupljan, se vsi udeleženci za spomin podpišejo na njegovo končnico. — Načelnik kamniške čebelarke podružnice, g. I. Sallath, ki se je kot gost udeležil zborovanja, opozarja člane na čebelarški tečaj, ki se vrši meseca aprila ali maja v Kamniku, in jih vabi k obilni udeležbi. — G. Jakob Jeglič iz Dupljan razdeli med navzoče mnogo semena cvetlice Leonorus sibiricus, katera je po njegovem mnenju jako medunosna. — Proti poldnevu zaključí načelnik g. Janez Lampe občni zbor.

Neureča na Šmarni gori. V ponedeljek je sel posestnik Gregor Kopitar, p. d. Mihovec iz Gameljev na Šmarni gori, zvonit. Pri tem ga je zvon tako nesrečno pritisnil, da je bil takoj mrtev. Zapusča ženo in tri nepreskrbljena otroke. — To je baje že četrta neureča, ki se je prigodila zadnja leta v zvoniku na Šmarni gori. Gospodje se seveda za take stvari ne utognejo brigati, ker jim jemlje politika preveč časa.

V Lukovici je dne 27. marca t. l. ob 8. zjutraj preminula gospa Ana Smerkolj roj. Petelinčar, soproga posestnika, gostilničarja in trgovca Ivana Smerkolja v 33. letu njene starosti. Zupustila je 6 malih otročičev. Pokojnica je bila vzor žena, tiha in ljubezniva ter zelo priljubljena v uradnih krogih. Bodi ji ohranjen blag spomin.

V Kranjski gori je umrl notar Janko Hudovernik po daljšem bolehanju. Pokojnik, brat ljubljanskega notarja g. Aleksandra Hudovernika, je bil navdušen narodnjak in zvest pristav narodno-napredne stranke. Radi svoje dobrosrčnosti in čistega značaja je bil splošno priljubljen. Vsak, kdor ga je poznal, ga je imel rad in ga je visoko spoštoval radi njegovih izrednih karakternih vrlin. Bodi vrlenu rodoljubu lahka zemlja!

Vesolice bralnega društva v Dražgošah se vrši dne 17. aprila popoldne ob polpetih v društveni sobi. Spoved: petje, tamburanje in burka „Trije tiki“.

Kaplan — devičar. Iz nekega večjega kraja na Gorenjskem nam poročajo nad vse pikantno ljubavno afero omdotnega kaplana. Mi bi to afero iz krščanskega usmiljenja zamolčali, ker uvažujemo dejstvo, da smo pod kožo vsi krvavi, ako bi ne bil dotični kaplan zagrizen klerikalen petelin, ki je s priznice gramel proti vsaki najnedolžnejši zabavi, češ, da se pri vsaki taki zabavi dela samo greh. Tega „svetega“ moža pa ni nič oviralo, da je v sredo po bakhantično preživeti noči stopil naravnost k mizi gospodovi. Za danes omenimo samo to, prišli pa bomo s polnim imenom in s podrobnostmi na dan, če dotičnik ne bo takoj prostovoljno pobral sila in kopita iz dotičnega kraja. Ali ste čuli, kaplan-devičar?

Obračunava zaradi umora na Begunjskiem. Danes se vrši v Ljubljani pred deželno sodnijo obravnava proti lovcu Eisenpassu radi ustreljenega Božiča. Več prihodnjici.

Občni zbor „Narodne šole“ se je vrnil dne 29. marca ob 9. uri dopoldne ob obilni udeležbi slovenskega učiteljstva. Pri tej priliki pribijemo le to: deželni odbor, oziroma klerikalna večina je odrekla običajno vsako leto podporo 400 K in to iz same ljubuzni do našega revnega kmeta. Kajti šolski pripomočki, ki jih razpošilja „Narodna šola“ ali brepplačne ali proti mali odakodnini revnejšim šolam širom kranjske dežele, so namenjeni v ogromni

večini šolski deci revnejših kmetov, le tuintam tudi revnejšima slojema meščanstva. — To je tista tako hvalisana ljubezen naših klerikalnih poslancev do ubogega kmeta . . . Ker je pa slučajno pri tem občnem zboru zgubil tajniški mandat mestni učitelj Cepner, ki je postal iz same gole dobičkarije «Slomškar», je le ta značaj objavil v «Slovencu» vest, da ustanove «Slomškarji» svojo «Narodno šolo». — Odkritosrčno rečeno, da nas ta izjava veseli. Pričakujemo, da ne ostane ta beseda le v «Slovencu», temveč, da se uresniči že ob letošnji desetletnici «Slomškove zveze» in da bo delovanje te nove «narodne šole» tako dobrodejno, da bo dobivala vsa šolska deca našega kmeta vsa šolska učila zastopj. Potem bo blagoslavljal naš revni kmet dan 29. marca . . . Izjava ostane v pregledu.

Kranjski deželni odbor — prijatelj učiteljstva in pospeševatelj izobrazbe našega obrtnega narasča ja. — Na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani se vrši tudi letos tečaj za izobrazbo ljudskošolskega učiteljstva v risanju na obrtno-nadalj. šolah, ki traja od 15. aprila do 15. julija. Ko se je vršil prvi tak tečaj pred tremi leti, so dobivali udeleženci tega tečaja po 40 kron mesečne podpore (prav po učiteljsko! Op. stavčeva) in plačevalo se jim je namestnika iz deželne blagajne. Letos se pa čuje, da je naš slavni deželni odbor rekel: kdor hoče iti v tečaj, plačaj sam svojega suplenta. Sedaj pa računajmo: Večina učiteljstva, ki se misli udeležiti tega tečaja, ima mesečno plače do 86 K, iz tega naj plačuje: 1. supletu 66 K; 2. stanovanje v svojem službenem kraju, kajti odpovedati ga za 3 mesece nikakor ne more; 3. in preživlja naj se potem še v Ljubljani; 4. ako je pa še slučajno poročen — no potem — preneha naš razum. — In prišel bo visoki c. kr. deželni šolski svet ter se bo jezil na učiteljstvo, ako se brani takih tečajev . . .

Starši, varujte svoje otroke. Velikonočno sredo se je dogodila v Lescah grozna nesreča. Žena Stef. Bonte je šla na delo ter pustila svojo 3½ letno hčerko Anico, spečo samo doma. Ko se vrne mati po preteku par ur domov, najde svoje hčerko mrtvo pri vratih, v sobi pa polno dima. Ko se je otrok prebudil, je prišel do žveplenic, se užgal ter je zgorel. Ko je pričela goreti, je imela še toliko moči, da se je priplazila do vrat, a tu je onemogla in našla smrt. Pogled na otroka je bil grozen. Kos spečenega mesa.

Elektrarna ob Zavrčnici se najbrž postavi še to leto. Pripravljalna dela so v svoji večini skoro dovršena, in treba bo še nekaj malih del izvršiti — iz zgradbo se bo lahko pričelo takoj.

Gasilne društvo v Begunjah ponovi v ponedeljek, 4. aprila 1910 v Gasilnem domu gledališko predstavo s petjem. Spored: 1. Petje. 2. Nemški ne znajo. 3. Starinarica. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, sežeži II. vrste 70 vin., stojišča 40 vin. Čisti dohodek je namenjen za društveno blagajno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Na Jesenicah priredil dne 4. aprila v gostilniških prostorih „pri Sokolu“ gorenjska sokolska župa prvdavanje. Predavata brata: Miroslav Ambrožič in prof. Makso Pirnat iz Kranja. Vstop je vsakomur prost.

Pod okrbo je prišel Ivan Albreht, ključavničarski mojster ter bivši trgovec in hišni posestnik v Kamniku, radi zapravljenosti in slabomnosti. Za skrbnika mu je sodnija postavila čevljarja Pogačarja v Kamniku.

Kdaj bo rešen rekurs o prepovedi „Mladoti“? Z Jesenic nam pišejo: Naši diletantje so vložili že pred dokaj časom rekurs zoper prepoved prireditve „Mladosti“, ki so jo nameravali vpriporiti v Radovljici. Rešitve še danes ni. Ne vemo, ali se je rekurs izgubil, ali ga je založil mogoče radovljiški okrajni glavar med svoje načrte, ali sedi na njem kak c. kr. poročevalec pri naši visoki c. kr. deželni vladi. Gosp. barona Švarca uljudno prosimo — da preskrbi kmalu to rešitev, drugače bomo preskrbeli, da bo govoril o naglem poslovanju kranjskih c. kr. oblastev državni zbor.

Iz ognjenika Etna teče lava v treh tokih v dolino. Najmočnejši tok je širok 400 m, oddaljen je 7 km od človeških stanovanj. Ta teče proti S. Leo, drugi pa proti Nikolisi, tretji proti Borseliju, oddaljena sta 2, oziroma 3 km od stanovanj. Kamenje in gosti pepel pada na široko iz Etna. Vse polno tujcev je prihitelo gledat bljuvanje Etna.

335 oseb zgorelo pri plesu. V nekem skednju v O. črti na Ogrskem so imeli v nedeljo ples. Zapru so vhode. Udeležba je bila velika. Proti polnoči je izbruhnil požar. Ven niso mogli, borili so se s smrtjo, goreča streha jih je pokopala. Le nekaj se jih je rešilo, ker so naredili luknje v stransko steno. Pogled na marlice je bil strašanski. Praviijo, da so se fantje skregali, nekateri odšli ter zažgali iz maščevanja!

† Bavarska sodišča isteje dvoje duhovnikov: Schauerja in Münsterja, ki sta pobegnila. Prvi je župnik iz Kolbermoora, ki je zapeljal mnoge ljudi na krivo prisego in sam po krivem prisegel. Drugi je Münsterer iz Pendorfa, ki je ukradel iz rafaznovke 120.000 M. Za obema je izdala bavarska policija tiralnice. Govori se, da sta oba dobila zavetje v italijanskih samostanih, kamor ne sega roka pravice.

† Velika nesreča. Na wisbeški križadi sta trčila londonski ekspresni vlak in en avtomobil skupaj. Avtomobil je popolnoma razdejan. Lastnik njegov, Pahner, mrtev, sofer pa teško ranjen. Velike planke so zakrivile, da ni videl ne ekspresni vlak avtomobila, ne ta ekspresnega vlaka.

Svarilo

pred ponaredbami!



Tvoj slabi želodec
Je žalosten godec!
Če bi žviljal



Ne bil bi bolan!

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost . . . 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Darila.

**Iskas daril, oziroma prispevkov, poslanih na Di-
jaško kuhinjo od 20. septembra 1909 do 31. marca 1910:**
Kaz. zadeva Sluga-Novak 10 K (po dr. Štepiharju); volilo
Jož. Boncelja, trg. v Zeleznikih 100 K; kaz. zadeva Dežman-
Vidmar (po dr. Kušarju) 10 K; župnik Jern. Ramoveš v Po-
ljanah za leto 1909/10 50 K; prof. kolegij za oktober 7 K;
kaz. zadeva Al. Jezeršek-Ant. Kobal 10 K in Mar. Engelman-
Ign. Dovžan 5 K (oboje po sodniku Antlogi); župnik Anton
Dolinar, Lucine 10 K; kaz. zadeva Gregor-Grašič 10 K (po
dr. Štepiharju); kaz. zadeva Hel. Ket-Fr. Letnar 10 K (po
sodniku Antlogi); poravnava v kaz. zadevi zoper Fr. Dem-
šarja 20 K (po sodniku O. Devu v Skofji Loki); kaz. porav-
nava Gašperlin-Fende 10 K (po dr. Štepiharju); mesto venca
na krsto g. K. Pupp: Avg. Drukar, c. kr. notar v Gornjem
gradu 40 K; Vinko Majdč, veleindustrijalec v Kranju in rod-
bina Tenente v Ljubljani po 20 K, skupaj 80 K; kaz. porav-
nava An. Homan-Mar. Krmelj 5 K (po dr. Pecku v Ljub-
ljani); sodni svetnik Iv. Pogačnik v Kranju za l. 1900/10
20 K; dr. Val. Štepihar v spomin pok. K. Pupp 6 K; kaz.
poravnava Kole-Berčić 5 K (po dr. Kušarju); prof. kolegij za
november 6 K meščani za več mesecev skupaj 378 K; Iv.
Kokalj, c. kr. carinski revident v Trstu 20 K, ker se ni mogel
radi boleznii udeležiti pogreba svoje preminule sspostovane
mačehe Helene Kokalj; kaz. zadeva Danič-Pelko 10 K (po
dr. Štepiharju); gospa Josipina Pupp v spomin na svojega
umrlega soproga 200 K; Raf. Thaler v Skofji Loki 20 K, na-
mesto venca na krsto g. K. Puppeta 20 K; župnik V. Aljancič
v Hraslju 20 K; ces. svetnik Iv. Murnik v Ljubljani 10 K;
dijaki za oktober 160 K; Gričar in Mejač Ljubljani 10 kron;
Fr. Peterlin, c. kr. okr. sodnik v Kranjski gori 10 K; Fr. Okor-
novec, zasebnik v Zeleznikih 3-10 K; kaz. poravnava J.
Fuso-Marj. Susteršič 10 kron (po sodniku Antlogi); Fran
Majdič, Jarše-Mengeš 10 kron; sodnik O. Dev iz Skofje Loke
20 kron iz kaz. zadeve Jan. Gaser; Hinko Suttner v Ljub-
ljani 20 kron; kaz. poravnava Cebulj-Pilar 15 kron (po sodn.
Antlogi); kaz. poravnava Podpeskar Ambrož-Bajželj 10 kron
(po dr. Kušarju); občinski urad Mengeš 10 kron; Balt. Bartol,
župnik v pok. v Sp. Brniku 2 kroni; v spomin na gospo
Eliško Bloudekovo so darovali namesto venca: Al. Pavlin
20 kron; po 10 kron: dr. V. Štepihar, dr. J. Kušar, ces.
svetnik in župan K. Šavnik in dr. Edv. Šavnik; po 5 kron:
inženir Křivanec, c. kr. komisar Stoska in mag. pharm. Fr.
Šavnik; skupaj 75 kron; neimenovan 25 kron; kaz. zadeva
Vehovec-Logar 10 kron (po dr. Kušarju); dr. Edv. Globočnik
10 kron mesto venca na krsto svojemu prijatelju g. Recherju;
kaz. poravnava Wolaj-Sirc 5 kron (po sodniku Antlogi); piké
v Podbrezjah APES 1-24 krone; kaz. poravnava Delove-Kuralt
10 kron (po dr. Štepiharju); meščani za december 38 60
kron; dr. Kogoj na Jesenicah 8 krone; prof. kolegij za de-
cember 5 kron; županstvo Stara Loka 20 kron; kaz. poravn.
J. B. in J. H. v Skofji Loki 10 kron; slavni deželni odbor

kranjski 300 kron; Fr. Kalan, vulgo Neuwalter, posestnik v
Skofji Loki 10 kron v znak zahvale za ginjive žalostinke, ki
so jih peli loški pevci pred hišo in na grobu njegove žene
France, zveste pevke žitavnice (posilja sodnik O. Dev); vele-
posestnik Al. Schrey na Jesenicah 4 krone; županstvo trga
Zelezniki 5 kron; Tomaž Potočnik, župnik na Breznici 4 krone;
županstvo Lesce 10 kron; Pavel pl. del Negro v Solnogradu
20 kron; kaz. poravnava Predovic-Kuralt 10 kron (po dr.
Kušarju); dijaki za november 115 kron; Bogomir Kreaner v
Ljubljani letni prispevek 10 kron; mestno županstvo v Skofji
Loki za 1910 50 kron; župnik Nikolaj Križaj na Ovsisah 5
kron; kaz. zadeva Ferjan-Zan 10 kron (po dr. Kušarju); Ra-
fael in Rezika Thaler iz Skofje Loke povodom smrti preblage
dobre matere, oz. tašče gospe M. Juvan 50 kron; iz istega
namena tvrdka Jos. Elger & Sohn, Reichenberg na Češkem
10 kron (posilja g. R. Thaler); Fr. Krek, župnik na Vranji
Peči 20 K; meščani za januar 44-80 kron; veleposestnik A.
Treven na Jesenicah 10 kron; prof. kolegij za januar 4 krone;
neimenovan po Bolču 5 kron; občina Smednik po Antonu
Burgerju 80 kron; kaz. zadeva Potočnik-Fink 10 kron (po dr.
Kušarju); županstvo Poljane nad Skofjo Loko 10 kron; žu-
panstvo Mošnje 20 kron; dijaki za december 117 kron;
«Adamič-Lunder» 3 krone; krst pri Krennerju 5 kron; me-
ščani za februar 21-60 kron; prof. kolegij za februar 4 krone;
dijaki za januar 114 kron; darilo Kreditoega društva v Kranju
50 kron; kaz. zadeva Kokalj-Petelin 10 kron (po dr. Kušarju);
lekarnar Erv. Burdych v Skofji Loki letni prispevek 10 kron;
Rud. Jeglič v Kranju iz sodne obravnave Ogrinz-Lachnik mu
prisojeno pristojbino za izvedeaisko mnenje 20 kron; Ana
Dobida povodom smrti svojega nezabnega soproga 20 kron;
kaz. zadeva M. Jelenc in J. Smid 20 kron in kaz. razprava
Jan. Trojar 5 kron (oboje po sodniku O. Devu); gospodična
Marija Zhisshmann letni prispevek 12 kron; hranilnica in po-
sojilnica na Mirni 10 kron; dijaki za mesec februar 106 K;
meščani za marec 5 kron; prof. kolegij za mesec marec 0
kron; Fr. Luznar, nadučitelj na Primskovem letnih 10 kron;
župnik Fr. Kušar v Mengšu 40 kron; županstvo Breznica na-
mesto venca na krsto g. Antona Medveda 15 kron (posilja
župan Finžgar); Alojzij Kummer, župnik v p. v Stari Loki
4 krone in kaz. zadeva Kuralt-Vidmar 40 K (po dr. Kušarju).

PREVIDNOST

skrbne
gospodinje

temelji na tem, da pri nakupu
Kathreiner Kneippove sladne kave
ne zahteva samo sladne kave ampak
vsakokrat izrečno naglašaja, da hoče
Kathreiner in vzame le take izvirne
zavitke, na katerih se nahaja slika
župnika Kneippa kot varstvena
znamka in ime Kathreiner. Le ti znaki
jamčijo za pristnost Kathreinerja



KINEMATOGRAF!

V dvorani hotela
„Nova Pošta“ v Kranju.

V soboto in sredo nov spored.

Spored od 2. do 5. aprila:

Vojška parada v Indiji.

Mala sovjeglavka.

Balkanska kri črnogorska.

Obramna demovine: Ali zmagati, ali umreti.

Hlače Kretinetijeve.

Spored od 8. do 8. aprila t. l.:

Jeruzalem.

Cirkus v pomanjševalni podobi.

Zgodba iz žitljenja.

Trdoglavac kot borilec.

K obilni udeležbi vabi najljubnjeje

ravnateljstvo.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena,
izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu

pravemu: Franckovem: kavnem pridatku z milnokom,

iz zagrebške tovarne.



Tovarniška znamka.



INGER

šivalni stroji

za vse le mogoče šivalne namene.

Doke se v vsih naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba
šivalnih strojev. 85 42-3

Podružnice povsod. Podružnice povsod.
Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“
po vseh gostilnah in kavarnah!

Listnica uredništva.

Gospod C. H.: Vaš članek pride prihodnjič. — Gospod A. Askerc, Ljubljana. Vašega poslanega to pot nismo še mogli priobčiti.

Zahvala.

Za ljubeznive dokaze iskrenega sočutja povodom boleznin in smrti našega preljubega soproga, oziroma očeta, brata i. t. d., gospoda 96

Jožefa Šilerja

trgovca z domačimi pridelki

izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Posebno pa se še zahvaljujemo za častno spremstvo slavni. Veteranskega društva v Kranju, predvsem njega načelniku g. Ferdinandu Hlebsu, častiti duhovščini, mnogim znancem in prijateljem z Jesenic, kakor tudi vsem drugim, ki so spremili pokojnika k zadnjemu počitku.

V Kranju, dne 31. marca 1910.

Zalujoči ostali.

Proda se lep travnik

ki je zelo pripraven za stavbišče, nasproti gostilne Grajzar pri Kranju. 95

Več se izve v upravnistvu „Gorenjca“.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri meša krmu vsaki domači živali. Najviše medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehah, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 26 12-28

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

5500

notarsko over. izpričeval zdravnikov in privatnikov dokazuje, da odstranjujejo

Kaiserjevo 58 24-6

prsne karamele
s tremi jekami

kašelj

hripavost, zaslišenost, katar, krčeviti in hripavi kašelj najbolje. Zavoj 20 in 40 vin. :: Doza 60 vin. Dobi se pri H. Robek, okarna, Tržič.

Frano Omersa v Kranju prodaja dobre in po ceni železo in aparaterske blago, vilite kotie Maria Zell, prodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, detelje, lucerne, in domače. 97 1

Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Uradni prostori: Šelenburgova ulica
(pri „Mallču“).

Vplačani deleži K 101.880.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 1/2%; rentni davek plača zadruga sama.

Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico.

Daje posojila na najrazličnejše načine.

Ravnotam

Menjalnice: Zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke i. t. d. Nakazila v Ameriko Eskomptira trgovske menice.

Preskrbuje vnovčenje menice, nakaznic, dokumentov i. t. d. na vsa tu- in inozemska tržišča.

Izdaja izkaznice. 10 12-12

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadrugi pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12. ter popoldne od 3. do 5.

Lepo meblirana mesečna soba

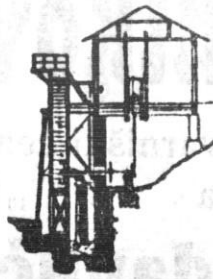
z lepim razgledom na ulico se takoj odda, eventualno tudi z dobro hrano.

Kje, pove upravnistvo „Gorenjca“.

97

G. Tönnies

v Ljubljani 52-48 89



tovarna za stroje, železo in kovinolivarna priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

PREMERL & JANČAR

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Lastni izdelki 76 12-2

oljnatih barv, lakov

firnežev in steklarskega kleja. Velika zaloga kemičnih in rudninskih barv. Barve za umetnike. Vse potrebščine za slikarje in pleskarje. Točna postrežba, cene nizke.

Za obilna naročila se priporoča

Premrl & Jančar

trgovina oljnatih barv na drobno in na debelo.

Modni salon :: Ivana Schiller

Ljubljana Su. Petra c. 31 priporoča lepo izbero damskih, dekljskih in otročjih klobukov. Popravila točno in ceno. Žalni klobuki vedno v zalogi.

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.

Keil-ova pasta za čevlje po 80 v.

88 6-3

ima vedno v zalogi tvrdka

Franc Dolenz v Kranju.

Črnomelj: Anton Zorc.

Idrija: Valentin Lapsjane.

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franc Ley.

Ljubljana: Leskovic & Meden.

Novo mesto: I. Picsek.

Postojna: Anton Ditrich.

Radovljica: O. Homann.

Škofja Loka: M. Žigon.

Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Matija Ažman mizar : Kranj 123

nasproti klobučarja Ovčjaka

namanja slavnemu občinstvu, da je prevzel obrt Mihaela Pantarja v Kranju

za izdelovanje mrtvaških krst

ker je bila hiša onega prodana.

92 4-2

Krste se dobe vsakovrstne in po najnižjih cenah.

Velikanska zaloga slamnikov

vsake vrste po tovarniški ceni
prodaja 43
18-10

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

10-20 mark dnevno

in več zaslužijo pri nas dame in gospodje vsakega
stanu. Nikako pismeno delo. 94 3-2

Banóna trgovina „Confidentia“
Lugavo-Maglaso, Švica.

Nikoli več!

ne menjam z mojim milom, odkar imam v
rabi Bergmannove „Steckenpferd“-li-
lijino mlečno milo (Znamka „Steckenpferd“)
od tvrdke Bergmann in Ko., Tešin ob L., ker
je edino to milo najbolj učinkuje vseh medi-
cinalnih mil proti solnčnim pegam, kakor tudi
v dosego lepega, mehkega in nežnega tainta.
Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah,
drogerijah in trgovinah s parfimerijami i. t. d.

55 40-8

Pozor!

Izšla je knjižica „Cerkevne
pristojbine ali šolnina“ z do-
datkom „Kako se določa kon-
grua?“ Cena 30 vin.; po pošti 40
vin. Dobi se v fiskarni iv. Pr. Lam-
preta v Kranju.

5 kg žgane kave

franko na vsako postajo

41 10-9 za kilogram
Brasil-mešanice, jako dobre K 3.-
Zajutrek-Melange, fini okus 3.40
Central, nežne, fine 3.60
Karlsbader-Melange, močne, fin aroma 4.-
Dunajske Arabia-Spezialitete, jako priljub-
ljene mešanice 4.40

razpošilja po povzlatju

„Arabia“, Import kave in čaja
Dunaj III/2, Untere Viaduktgasse Nr. 35.
Kavarne, restavrantni, inštituti, zavodi dobe prednostno ponudbo

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica K 3.000.000 K.

Stritarjeva ulica št. 2

Rezervni fond K 400.000.

Podružnice v Spjletu, Celovcu, Trstu in Sarajevu

Prilporoča promese na 4%one Tiske srečke po 8 kron, žrebanje dne 1. aprila t. l., glavni dobitok 180.000 K.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2%. 73 62-4

Ljubljana
Prešernova ulica št. 9

Gričar & Mejač

Ljubljana
Prešernova ulica št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za pomladansko sezono tako v oblekah za
gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata
za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

71 6-4



Najbolj varno naložen denar v celem političnem kranjskem okraju!!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

7 26-8

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
246.000 kron.

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih
vlog nad 4.550.000 kron, posojil na
zemljišča 2.960.000 kron ter po-
sojil občinam 484.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v
Kranju uraduje na rotovžu vsak
delavnik od 8. do 12. ure dopoldne,
ob smanjih in tržnih dneh pa tudi
od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigljene
vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. de-
cembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

**Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega
zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem
in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne,
priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar
mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na
primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako
plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot
gotov denar. ne da bi se prekinilo obrestovanje.

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Samo
MINLOS^{OV} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILLIONI.

Je oni, o katerem pravi znani in odlični kemik milne
industrije, gospod dr. K. DEITE v Berlinu, da ima
veliko pralno moč,

večjo nego milo ali milo in soda
ne da bi kvaril perilo. 32 14-10

Minlos^{OV} pralni prašek je torej najboljši

kar se more rabiti za pranje perila, varuje v naj-
večji meri perilo, je poceni in daje
bliščečo beloto ter je popolnoma brez duha.

Zavišek 1/2 kg stane samo 30 vin.

Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnim
blagom in milom.

Na debelo!

L. Minlos, Dunaj, I. Mülkerbastel 3.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
ZOBOČISTILNO
sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar, ul. 7

32 52-18
dobi se
v
lekarah
Šafarj

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-9

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.



Glinaste peči 188 52-41

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in
glinastih izdelkov v Ljubljani.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Brata Eberl 212

črkoslikarja, lakirarja, stavbena
in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6,
nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-30

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovan 1909 na razstavah v Londonu in v
Parizu s prvim darilom: častno dplomo, velikim
zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno.



priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst
oblek za gospode, uradniških uniform,
salonskih, turistovskih in loyskih oblek
ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega
in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo
po najnovejšem kroju točno in ceno ter se
sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela na-
tančno po meri in izbranim kroju ter po želji na-
ročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine,
obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke,
naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen
naročnik. 82 52-4

Vina

štajerska, dolenska,
goriška, vipavska,
istrijska, dalmatin-
ska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-17

Agro-Merkur

r. z. z o. z. v Ljubljani.

209 52-32

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

Ravnokar je izšel velik cenik z
najlepšimi novostmi, katerega na
željo pošiljam vsakomur brezplačno

Ustanovljeno leta 1885.



Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-86

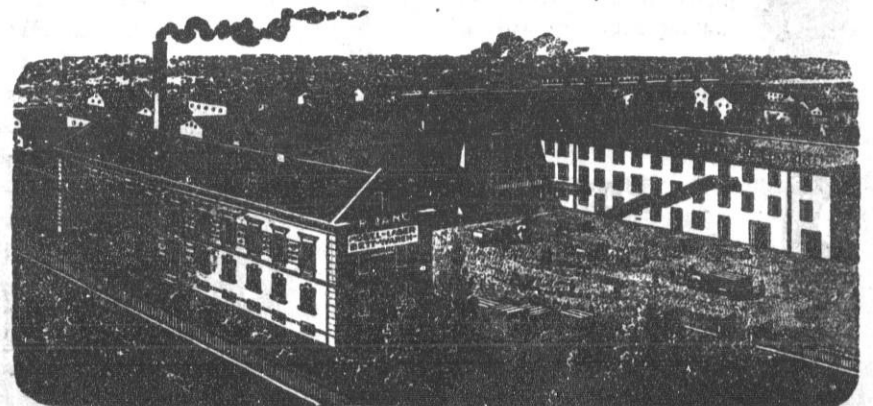
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Ogle-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Špejaliteta:
Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa,
otroške postelje in
vozički po vsaki
ceni.

Modrool iz žilna-
tega omrežja, afri-
čanske trave ali
žimo, prva vrste
vodno v zalogi.



Za spalno sobo od
180 gl. napraj.
Divan z okraski.

Oprave za jedilne
sobe, salone, pred-
sobe, cele garniture.

Za sobo: postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
žalniki, miza, sten-
sko ogledalo.

Špejaliteta v ne-
vestnih balah. Ve-
liki prostori, pri-
tilžno in v I. nad-
stropju.

Čudovito poceni za
hotela, vile in za
letovišča 52 gl.

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku Ljubljana
Kolodvorska
kamenarskem mojstru = ulica =

Konc. zobarski atelje

ni več v Kranju

od sedaj nadalje samo v

Ljubljani Stritarjeva ulica 7.

Konc. zobotehnični atelje

O. Seydl

44 52-13

Novost!

Izšla je zelo zanimiva brošura:

Schul- und Kulturelend in Krain.

Ein Beitrag zur Frage der slovenischen Universität. — Von einem Slovenen.

Cena 60 vin., po pošti 70 vin. — Dobiva se v tiskarni v Kranju.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne krite, štedilnike i. t. d

Špecialiteta:

88 52-3

valjični zastori (Rollbalken).

Loterijska srečka dne 27. marca t. l.
Trst 44 47 90 69 27

Avstrijska špecialiteta

I. vrste so svetovnoznameniti 87 12-3

Maršnerjevi čumeči limonadni bonboni
(z okusom malin, citrone, jagod, češnje in Waldmeister)
v svrhu priprave izvrstne brezalkoholne pijače.

Edino pristanišče to varstveno znamko.



Edino pristanišče to varstveno znamko.

Dobe se povsod, kjer so nalepljeni lepaki s to znamko. Tudi vsak bonbon ima to znamko. Letna poraba več nego 60 milijonov komadov. Lu-sin, parfinira dihanje. Klaron, najfinejša delikatesa sveta. Bouchées à la Reine. Peppermint-Losen-družba. Vseih vrst mleka in čokolad za kuhanje izvrstne kakovosti priporoča Prva češka akc. dr. orient. sladkornih in čokoladnih tovarn na Kraljevih Vinogradih prej

A. MARŠNER

Glavna zaloga na Dunaju: Josip Katz, VI., Theobaldgasse 4.



75 26-4 : Prva tovarna

TOKAJSKEGA KONJAKA

naznanja s tem p. občinstvu, da je njen destilat za mesto Kranj, Škofjo Loko in Trzin pri gosp.

F. Dolenzu v Kranju

depozitirala, ter ima izključno samoprodajo le tvrdka Dolenz. Steklenice za pokušajo so po 40 vin. in se dobijo pri g. Dolenzu.



Edini
zobozdravniški
in zobotehniški **atelje**
v Kranju dr. Eduard
Globočnik
v isti hiši, kjer je lekarna.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Vsa tehnična dela oskrbuje preizkušen zobotehnik, Solidno delo.

Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah. 220 52-30

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretiralo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/2 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 % :: Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Denarni promet
v letu 1908:

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

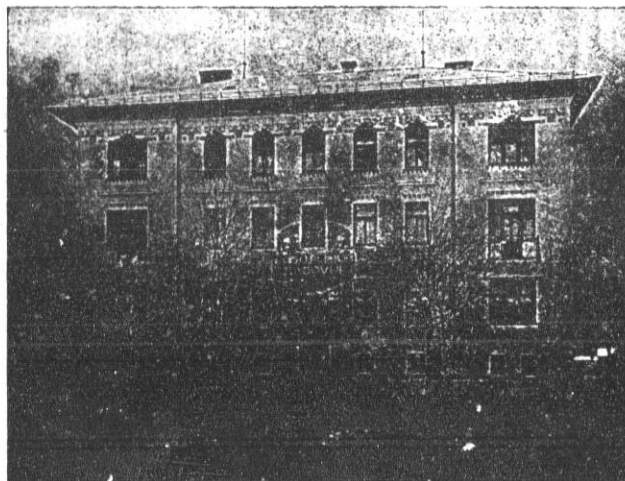
Urادuje se v centrali in v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.



97-1